

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 13 JUNI 1934

No. 963

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennepe; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; Jhr. Mr. L. H. van Lennepe; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangetekende stukken: Bijkantoor Ruigeplootweg.

INHOUD.

	Biz.
DUITSCHLAND'S DEVIEZENNOOD door C. A. Klaasse	516
Co-, sub- of desordineering? door Prof. Dr. N. J. Polak	518
De nood der spoorwegen door B. Nierstrasz	518
Suikerproblemen door A. Volz	520
De droogte en de tarwe-oogsten op het Noordelijk half- rond door A. P. Schilthuis	521
Het jaarverslag van De Nederlandsche Bank	523
De Indische middelen over Februari 1934	525
AANTEKENINGEN:	
Deflatie en kabinetscrisis in België	527
De deviezen- en handelsbalans van Duitsland	528
Koffie-statistiek over Mei 1934	529
MAANDCIJFERS:	
Overzicht van de Indische middelen	530
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.	530
STATISTIEKEN	530—534
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

12 JUNI 1934.

Van de geldmarkt valt ook deze week niets bijzonders te zeggen. Disconto noteerde nog een fractie onder den vorigen prijs; op $\frac{11}{16}$ pCt. werden wissels gezocht. Call voor zoover te plaatsen $\frac{3}{8}$ pCt. Prolongatie onveranderd 1 pCt.

* * *

De wisselkoersen zijn deze week over de geheele linie teruggelopen. De devaluatie-geruchten, welke uit Amerika tot ons komen, hebben opnieuw den Dollarkoers gedrukt; van 1.47% zijn zij op 1.46 $\frac{7}{8}$ gekomen. Het Pond is onder den invloed van den Dollar ook teruggegaan; van 7.45 kwam de koers uiteindelijk op 7.43 na voorbijgaand op 7.48 te zijn geweest. De £/\$ koers liep van 5.04 $\frac{1}{2}$ op 5.06 $\frac{1}{2}$, op welk peil men den koers heeft vastgehouden. De Dollarkoers tegen Fransche Francs, die verleden week het gouduitvoerpunt was genaderd, is nu weder op 15.09 $\frac{1}{2}$ teruggegaan. De Fransche Franc is van 9.73% op 9.73 $\frac{1}{4}$ teruggelopen. Veel belangstelling bestond er voor Marken, die beïnvloed door de ongunstige berichten van 57.40 tot 55.40 zijn ingezakt; slot 56.60. Effectensperrmarken lagen zeer aangeboden, terwijl ook van Registermarken een overwegend aanbod bestond. Lires liepen een weinig terug: 12.80—12.75. Zwitserland kwam van 47.95 op 47.87 $\frac{1}{2}$. Canadeesche Dollars bleven vast; zij noteerden belangrijk boven New-York: 1.48 $\frac{1}{4}$. De Argentijnsche Peso was in het begin der week zeer gevraagd; de koers was ca. 37 $\frac{1}{4}$; toen de vraag ophield, liep de noteering terug op 35 $\frac{1}{4}$. Voor Braziliaansche Milreis was eenige vraag te bespeuren, waardoor de koers iets kon verbeteren. Yen lager, 44.50.

Op de termijnmarkt waren bijna geen veranderingen. Een- en drie-maands Ponden noteerden $\frac{1}{8}$ en $\frac{1}{8}$ c. agio, terwijl Dollars op latere levering rond den scontanten koers resp. iets daaronder gedaan werden.

De talrijke verontrustende berichten hebben een weinig leven in de goudmarkt gebracht. Er was vraag naar baren, die tenslotte voor f 1648.50 gedaan werden. De koersen van gouden munten veranderden niet veel. Marken banknoten lagen aangeboden: 54.50.

DUITSCHLAND'S DEVIEZENNOOD.

De sedert eind van het vorige jaar aanmerkelijk verslechterde verhouding tusschen Duitschland's export en import, resulterend in het omslaan van een uitvoer- in een invoersaldo, heeft de deviezenpositie van dit land belangrijk verzwakt. Dit klemte te meer, wanneer men bedenkt, dat wel de invoer met deviezen moet worden betaald (de buitenlandsche leveranciers, die bereid zijn meer te leveren dan met Devisengenehmigung kan worden betaald en daarvoor betaling op „gesperrtes Zwischenkonto" in ontvangst te nemen, zijn wel zeer schaarsch) doch een deel, en wel een stijgend deel, van den uitvoer in het „Scripverfahren" wordt verrekend, zoodat het maar ten deele deviezen inbrengt, omdat de rest dier deviezen voor aankoop van Scrips moet dienen.

Volgens mededeeling van den president der Reichsbank is als gevolg van deze beide omstandigheden: een de uitvoer overschrijdende import, en slechts een gedeeltelijke betaling in deviezen of „vrije Marken" van dien toch reeds kleinen uitvoer, rekening houdend ook met den onzichtbaren in- en uitvoer, de Deutsche betalingsbalans in een positie gekomen, die het niet alleen onmogelijk maakt om ook nog maar een gedeelte van de renteverplichtingen op de buitenlandsche schuld te voldoen, doch bovendien een gedwongen vermindering van de invoeren, althans van de beschikbaarstelling van deviezen daarvoor, noodzakelijk maakt.

In de laatste maanden zijn dan ook telkens nieuwe maatregelen getroffen, of voor de naaste toekomst aangekondigd, die een drastische verscherping beteekenen van de deviezenrestricties op twee der drie gebieden, welke de desbetreffende verordeningen bestrijken. De wetgeving tot bescherming van de Duitse deviezenmarkt tegen een overmatige vraag naar valuta's c.q. van de wereldwisselmarkt tegen overmatig aanbod van Marken besloeg immers een drietal geheel verschillende gebieden, die ook op geheel verschillende tijdstippen in deze maatregelen werden betrokken. De chronologische volgorde was aldus:

1. Allereerst kwam de bescherming van de betalingsbalans tegen verschuivingen van de vermogens- en schuldenbalans door kapitaalvlucht door Duitschers en vermogensrepatriëring door uitheemsche beleggers. Dit „bevriezen" van het in Duitschland geïnvesteerde vermogen, ten deele door overeenkomst met de crediteuren (Stillhalte-Abkommen) en anderdeels door imperatieve deviezenverordeningen, was de eerste maatregel, die werd genomen. Deze regeling, hoewel voortdurend geperfectionneerd, steeds lekken stoppend, bleef in principe sedertdien onveranderd van kracht.

2. Theoretisch gelijktijdig daarmee kwam de beperking van de deviezenvoorziening van den importhandel. De eerste noodverordeningen immers concentreerden den handel in valuta's bij de Reichsbank en de door haar aangewezen „Devisenbanken", waarmee de Devisenbewirtschaftung aan banden werd gelegd, banden later belichaamd in de algemeene en spezielle Genehmigungen. Practisch echter was daarbij van een daadwerkelijke „restrictie" geen sprake; weliswaar werd met ingang van 1 Januari 1933 bepaald, dat op grond van algemeene Genehmigungen niet meer mocht worden verbruikt dan 50 pCt. van het basisquotum, t.w. de deviezenbehoefte over 1930-'31 gereduceerd naar een zekeren „deflatie-coëfficiënt", maar dat was nauwelijks een beperking te noemen. Pas betrekkelijk kort geleden is deze beperking een werkelijke rantsoeneering geworden. In Maart jl. werd het percentage teruggebracht tot 40 pCt. In April volgde een verdere verlaging tot 35 pCt. Op 1 Mei een verdere reductie tot 25 pCt. en kort geleden werd een nieuwe zeer drastische verlaging toegepast en wel tot 10 pCt. Voor zoover de invoer met redbourscrediet werd gefinancierd, werd kortelings een reductie tot 50 pCt. toegepast, terwijl bij de laatste

wijziging dit percentage tot '20 is teruggebracht. Afgezien van deze beperking in de deviezenvoorziening werden ook al in verband met de valutasituatie voor sommige grondstoffen invoerbelemmeringen of zelfs tijdelijke -verboden uitgevaardigd. De jongste regeling voorziet overigens voor een aantal grondstoffen de mogelijkheid van concessies tot toestaan van meer dan de algemeen geldende 10 pCt. ingeval van „Dringlichkeit" der behoeften van het land.

3. De derde groep betalingsbalansposten, die het langst buiten de transfer-regelingen werden gehouden, t.w. de revenuen uit beleggingen in Duitschland, waarvoor eerst het transfermoratorium, op 1 Juli van het vorige jaar in werking getreden, beperkende bepalingen creëerde, is eveneens getroffen door de recente verscherping van de situatie. Was reeds met ingang van 1 Januari het niet voor transfer beschikbare deel dezer posten van 50 tot 70 pCt. verhoogd, op de onlangs geëindigde zeer langdurige transferconferentie te Berlijn heeft de Deutsche regering medegedeeld, zich genoopt te zien met ingang van 1 Juli a.s. de betaling in deviezen volkomen stop te zetten. Deze regeling is nog niet definitief; de Duitse regering had gehoopt evenals bij de Stillhalte deze maatregelen in overleg met en onder goedkeuring van de vertegenwoordigers der crediteurlanden te kunnen treffen. Hetgeen niet is gelukt. Men moet echter verwachten, dat Duitschland het plan ter Berlijnsche conferentie ontwikkeld zal decreeteeren, behoudens eventuele uitzonderingsafspraken met bepaalde landen.

Hoewel de basis van dit plan, zooals gezegd, neerkomt op *volledige stopzetting* van het transfer, is het toch niet een blokkade-zonder-meer, doch blijft er een achterdeurtje voor gedeeltelijk transfer met kwijtschelding van de rest. Zoozeer als het doen vervallen van de laatste 30 pCt. vrij transfer, zooals die voor het eerste halfjaar 1934 geldt, in de lijn der Deutsche politiek lag, evenzeer kon met zekerheid verwacht worden, dat men aan de volledige blokkade een mogelijkheid zou verbinden om de Sperr-bedragen aan Duitschland te verkoopen met een zeker, en een vrij belangrijk, disagio. *Het transfermoratorium is immers een zeer waardevol middel geworden om Duitschland's bedreigden export zooveel mogelijk op peil te houden*, een soort Ersatz voor algeheele valutadepreciatie. Het „Scripverfahren", dat de Deutsche exporteur in de gelegenheid stelt de deviezenopbrengst van zijn als „Zusatzexport" erkende uitvoer ten deele in Marken om te zetten tegen een veel voordeliger koers dan de door de Reichsbank vastgestelde valutanooteeringen, beteekent de mogelijkheid om exportpremies te verstrekken, waarvan de lasten slechts door de buitenlandsche crediteuren gedragen worden. Die crediteuren hebben daarbij het voordeel, dat zij ten minste nog deviezen kunnen krijgen, zij het dan ook met een belangrijk disagio op den vrije-Markenkoers; om dien te kunnen krijgen, moeten zij met dat disagio genoeg nemen, wijl de deviezen voortvloeien uit export, die slechts kan plaats vinden, wanneer het restant van hun geblokkeerd Markentegoed als exportpremie wordt vergoed. Ware dit laatste niet het geval, doch zouden de deviezen voor gedeeltelijke betaling op de rente en andere onder het transfermoratorium vallende verplichtingen uit anderen hoofde beschikbaar zijn, dan ware de enig logische oplossing: die gelden voor transfer aanwenden, en het restant blokkeeren. De toestand is echter zoo, dat er geen overschot voor transfer is, dat desondanks den recht-hebbenden deviezen worden aangeboden, maar alleen wanneer zij de heele geblokkeerde vordering prijsgeven, wijl dat noodig is om den Zusatzexport te kunnen krijgen, waaruit de deviezen moeten voortvloeien.

Tusschen den toestand, zooals die sedert 1 Juli van het vorige jaar is en den inhoud van het nieuwe plan, is slechts een gradueel verschil, nl. dit: terwijl tot nu toe ten minste een deel van de coupon voor trans-

fer in aanmerking kwam (resp. 50 en 30 pCt. voor het tweede halfjaar 1933 en het eerste halfjaar 1934) en het restant werd geblokkeerd, blijft straks de volle rente onder de blokkade. Dat voor het geblokkeerde deel nu scrips worden uitgereikt, luidende in Marken en straks 10-jarige obligaties in de valuta, waarin de renteverplichting luidt, is voor de handhaving der aanvankelijke rechten der crediteuren zeker van groote beteekenis, maar uit den gezichtshoek van den oogenblikkelijken invloed op de betalingsbalans maakt dat geen enkel verschil. Voor Duitschland blijft voor en na hoofdzak niet de blokkade, maar *de mogelijkheid tot afkoop der geblokkeerde gelden* (tot nu toe in den vorm van scrips, straks als 3 pCt. rentegeven- de funding-obligatiën der Konversionskasse) ten behoeve van de uitvoer-stimuleering.

Het disagio bij dien afkoop, dat over de onder het moratorium vallende rentebedragen (vrij zoowel als scrip-gedeelte) in het eerste moratorium-halfjaar 25 pCt., en in het loopende 23 pCt. beliep, zal straks volgens het voorloopige afkoopaanbod à 40 pCt., waarvan de Reichsbank sprak, niet minder dan 60 pCt. beloopt. Zulk een groote marge is voor den Zusatz-export ongetwijfeld niet noodig, althans niet wanneer men de in aanmerking komende exporteurs Genehmigung zou geven voor het volle uitvoerprovenu het Scripverfahren toe te passen. Evenmin als voorheen zal men dat echter straks doen, teneinde uit dezen export toch ook nog vrije deviezen te verkrijgen, die dan echter niet aan de crediteuren ten goede komen, hoewel zij voor de creatie ervan zorg dragen!

Tot zoover de algemeene maatregelen en plannen terzake van de deviezenpositie. Ons land heeft op beide gebieden, waar de bepalingen verscherpt worden (nimmer ten aanzien van de eerste groep: de blokkade der beleggingen in Duitschland), een speciale regeling gehad, waardoor de *rantsoeneering ons niet trof*. Wat betreft de beschikbaarstelling van deviezen voor import, werd op 31 December 1932 tusschen onze en de Duitse regering een overeenkomst gesloten, volgens welke alle bedragen, welke niet volgens een algemeene Devisengenehmigung voor betaling met deviezen in aanmerking konden komen, gestort konden worden op een Sonderkonto van De Nederlandsche Bank bij de Reichsbank. De op die rekening uitstaande bedragen mochten door Nederlandsche importeurs voor betaling hunner verplichtingen aan Duitse leveranciers worden aangewend.

Er was dus formeel wel een beperking, maar, gezien onze handelsbeweging met Duitschland, had De Nederlandsche Bank nimmer moeite deze Markenbedragen te „slijten” voor het genoemde doel, zoodat praktisch een onbeperkt transfer voor onze goederenleveranties plaats vond. Deze regeling gold zoowel voor goederen Nederlandsch „d'origine”, als voor goederen slechts Nederlandsch „de provenance”, voor zuivere transitohandelsgoederen dus. De Duitse regering nu heeft te kennen gegeven deze overeenkomst niet ongewijzigd te willen handhaven en de Nederlandsche regering heeft bij een protocol van 5 Juni, reeds den daarop volgenden dag in werking getreden, een concessie moeten doen met betrekking juist tot dien doorvoerhandel.

Het kan niet ontkend worden, dat voor Duitschland de oude overeenkomst niet onveranderd gehandhaafd kon blijven. Zooals gezegd, beteekende tot voor zeer korten tijd de beperking van het bedrag aan deviezen op de algemeene Devisengenehmigungen toegestaan nauwelijks een werkelijke rantsoeneering, althans geen onoverkomenlijke. Door de jongste, drastische, verminderingen echter is dat radicaal veranderd; vele Duitse bedrijven kregen een absoluut gebrek aan grondstoffen, en voor sommige staat zelfs de levensvatbaarheid op het spel. Geen wonder, dat men zoekt naar wegen om aan de desbetreffende maatregelen te ontkomen. Het leiden van den grondstof-invoer over Nederland, met een Nederlandsch hande-

laar als schijn-tusschenschakel, bood zulk een middel, en verscheidene im- en exporthuizen hier ontvingen dan ook verzoeken om medewerking daartoe. De Duitse regering kon het natuurlijk niet toelaten, dat aldus haar deviezenrestricties kans liepen tot een aanfluiting te worden, juist op het moment, dat zij wezenlijke beperking zouden gaan opleggen. *Daarom kon dan ook wijziging van het protocol van December 1932 onmogelijk uitblijven.*

Intusschen is de nu tot stand gekomen wijziging wel zeer ingrijpend. Logisch zou het in verband met de aanleiding tot de mutatie zijn geweest den doorvoer, zooals die tot nu toe plaats vond, onaangetast te laten, alleen te voorkomen, dat een abnormale toename van de regeling profiteerde. Dat voorheen de doorvoer ook ten volle werd betaald, was overeengekomen op grond van den omvang onzer invoeren uit Duitschland, die trouwens de aanleiding tot de heele uitzonderingsregeling was. In die aanleiding is geen enkele wijziging gekomen; het is dan ook zeer te betreuren, dat uit vrees voor misbruiken ook de bestaande verhoudingen werden verbroken. Al krijgt dan ook onze doorvoer, voorzover deze vroeger bestond, nog een „extraatje” op transfergebied (behalve het bedrag, dat zooals ook voor alle andere landen vrij in deviezen betaald mag worden nl. 10 pCt. resp. 20 pCt. bij remboeursfinanciering van het basisquotum) in dier voege, dat 10 pCt. op het Sonderkonto van De Ned. Bank bij de Reichsbank mag worden gestort, toch wordt hij dus zeer zwaar getroffen.

Zijn wellicht de onderhandelaren onzer regering zoo toegeeflijk geweest met het oog op te bedingen concessies bij de vrijwel tegelijkertijd plaats vindende onderhandelingen over het handelsverdrag Ned.-Indië-Duitschland, dan wel met het oog op de binnenkort volgende onderhandelingen over een eventuele voorkeursregeling voor ons land terzake van het transfermoratorium? Ook bij die onderhandelingen moeten wij een beroep doen op ons groote import-saldo uit Duitschland. Misschien heeft men moeten kiezen tusschen verrekening van dat importsaldo tegen transit-export eenerzijds of vorderingen onder het transfermoratorium anderzijds. In dat geval wint natuurlijk de rentebetaling op onze Duitse vorderingen het, omdat die ten volle inkomen voor Nederlandsche onderdanen beteekent, terwijl in de doorvoergoederen maar een klein deel inkomen voor onze transport-, haven- en handelsbedrijven „verwerkt” is.

Of ook terzake van het transfermoratorium een speciale voorkeursregeling voor ons van kracht zal blijven, moeten de komende onderhandelingen aantoonen. In dit verband moet intusschen gereleveerd worden, dat terwijl het protocol van December 1932 over de goederenbetaling alleen gebaseerd was op de erkenning, dat onze handelsbeweging met Duitschland recht gaf op een voorkeursbehandeling, het scripprotocol niet alleen en wellicht zelfs niet in de eerste plaats daarvan uitging, doch mede gebaseerd was op extra-invoer door onze regering, toegelaten resp. zelf gecontracteerd via het graaninvoermonopolie-instituut. Het protocol is door de Duitse regering opgezegd, hetgeen echter geenszins zeggen wil, dat de voorkeursregeling hiermee teneinde is; alleen is van een automatische verlenging geen sprake. Met het clearingwapen in de hand, en ondanks de wetenschap van de Duitse onderhandelaars, dat wij zeer ongaarne dat wapen zullen hanteeren, zal het zeer waarschijnlijk mogelijk zijn weer een speciale overeenkomst te maken, al zullen wij daarvoor weer, en wellicht verderstrekkende, concessies moeten doen. De extra-uitvoer, dien Duitschland bij de door dat land voorgestelde algemeene regeling kan krijgen door den afkoop van funding-obligatiën of coupons, zouden wij evenals den vorigen keer weer op andere wijze moeten garandeeren, waarbij Duitschland dan alleen het voordeel mist, dat er ook nog vrije deviezen binnenkomen zooals bij het Scripverfahren, en Bondverfahren. Kl.

CO-, SUB- OF DESORDINEERING?

De Regeering noemt het Verkeersfonds een eerste stap naar co-ordineering van het verkeerswezen. Men zou kunnen zeggen, aldus de Memorie van Antwoord op het wetsontwerp tot instelling van een Verkeersfonds, dat die instelling is „het openzetten van de poort naar den weg der coördinatie”.

Tal van critici zien in de voornemens der Regeering ten aanzien van het verkeer, de instelling van een Verkeersfonds inclusief, een sub-ordineering van weg- en waterverkeer aan de spoorwegen, wellicht aan spoor- en tramwegen. De financiële verhouding, waarin verschillende overheidslichamen tot spoor- en tramwegondernemingen staan, de omstandigheid, dat overheidsbedrijven niet, gelijk particuliere exploitanten, bij voortdurend slechten gang van zaken tot reorganisatie, accoord, faillissement geraken, maar dat de overheid steeds den vollen last der tekorten blijft torsen, maakt den wensch tot zulk een sub-ordineering begrijpelijk. Niettemin ontkent de Regeering ten stelligste, dat zulk een sub-ordineering in haar bedoeling ligt.

De Regeering maakt ons thans, in de Memorie van Antwoord, duidelijk, wat zij met co-ordineering van het verkeerswezen bedoelt, en tevens, wat de betekenis dient te zijn van het tezamenbrengen van gegevens omtrent de baten en lasten van de verschillende verkeersmiddelen. Zij schrijft o.a.: „Als een nieuw kanaal zal worden aangelegd langs een bestaanden spoorweg, dan moeten de zelfkosten van het vervoer over dat kanaal met inbegrip van kosten voor rente, afschrijving, bediening en onderhoud van het nieuwe kanaal ten minste zooveel minder bedragen dan de zelfkosten van het vervoer over den spoorweg als het verlies, dat de spoorweg lijdt door het verdwijnen van het vervoer. Evenzoo zou men geen nieuwe wegen moeten aanleggen, tenzij vast zou staan, dat de zelfkosten van het vervoer over dien weg zooveel lager zijn dan de zelfkosten van het vervoer te water of over den ijzeren weg, dat het verlies door het verdwijnen van het vervoer voor de bestaande middelen, wordt gedekt.”

Wat zou er noodig zijn voor zulk een berekening? Raming van aanlegkosten van het nieuwe kanaal of den nieuwen weg, raming van de exploitatiekosten van de kanaal- en weggebruikers, raming van de toekomstige verkeersdichtheid, raming van de actuele waarde van den spoorweg (die zeker niet gelijk is aan de kosten van aanleg in een verleden met geheel ander prijsniveau), raming van de toekomstige redelijke exploitatiekosten van den spoorweg en van de toekomstige verkeersdichtheid langs dien spoorweg.

Zet nu het Verkeersfonds de poort open voor zulk een calculatie? Geenzins. Het zal ons slechts inlichten omtrent aanlegkosten voor het nieuwe kanaal en omtrent het verlies of de winst op de exploitatie van de gezamenlijke Nederlandsche spoorwegen, waarbij als lasten worden beschouwd de exploitatiekosten op het momenteele niveau en een deel van de aanlegkosten uit het grijze of jongere verleden.

Evenmin als men uit de begrootingsposten betreffende de waterwegen, die toch slechts enkele hoofdstukken vormen en één enkele afdeeling van het Departement betreffen, kan nagaan, of de schepping van een nieuwe havenstad of de aanleg van een groot-scheepsch kanaal meer voordeel brengt dan het na-deel, hetwelk het verkeer van een oudere havenstad of langs bestaande waterwegen daardoor zullen lijden, evenmin zal het Verkeersfonds de gegevens verschaffen voor bovenvermelde vergelijking van de baten van het nieuwe met de schade, aan het bestaande toe te brengen.

Wij hebben nimmer begrepen, hoe het Verkeersfonds de co-ordineering zou moeten bevorderen¹⁾, evenmin hoe dat fonds het overzicht over de uitgaven

¹⁾ Vgl. ons artikel „Verkeersfonds” in E.-S. B. van 13 Dec. 1933.

van het Rijk ten behoeve van het verkeer zou verhelderen. Daarvoor zijn de posten veel te heterogeen. Wij vinden gewone uitgaven als onderhoudskosten, rente, afschrijving (aflossing) naast kapitaalsuitgaven (aanlegkosten) op den gewonen dienst van dit fonds, en voorts exploitatiekosten van één soort verkeers-ondernemingen, waarin de Staat toevallig zwaar geïnteresseerd is. En wij zullen niet alle aanlegkosten op de rekening van het Verkeersfonds vinden.

De Memorie van Antwoord deelt nl., ter ontzenuwing van het bezwaar, dat de spoorwegtekorten den aanleg van wegen zouden tegenhouden, mede, dat „de Regeering zich bereid heeft verklaard de uitvoering van nuttige werken (waartoe verkeerswerken en in het bijzonder die voor wegenverbetering mogen worden gerekend) met het oog op werkverruiming te bespoedigen.” Dit deel der uitgaven voor het verkeer blijft dus buiten het Verkeersfonds, buiten de coördinatie.

Dat wil zeggen: een nieuw gezoek voor dengene, die een overzicht wenscht van de Rijksbijdragen voor het verkeer. Tot dusverre was het vrij eenvoudig: het Wegenfonds vermeldde de bijdragen van de weggebruikers en de kosten van den wegeaanleg, voor zover die ten laste van het Rijk kwamen. Voor hen, die verlangen, dat het wegverkeer zijn eigen wegen betaalt, gaf dat een duidelijk overzicht. De overige cijfers bleken duidelijk uit de Waterstaatsbegrooting, met duidelijke onderscheiding tusschen gewone uitgaven, kapitaalsuitgaven en overschotten of tekorten van exploitatie.

Het Verkeersfonds vermengt de bijdragen der weggebruikers met huren, recognities, annuïteiten, en stelt daartegenover allerlei onderhouds- en aanlegkosten, subsidies en exploitatie-tekorten, terwijl de Rijksuitgaven voor aanleg van nieuwe wegen slechts ten deele op de begrooting van het Verkeersfonds, tegenover die bijdragen, te vinden zijn. Men zal ze namelijk ook op de rekening van het Werkfonds 1934 moeten gaan zoeken. Door den maatregel, die de poort naar de co-ordineering van het verkeerswezen zou moeten openen, dreigt het administratief-financiële overzicht over de uitgaven tot bevordering van het verkeer te worden gedesordineerd.

P.

DE NOOD DER SPOORWEGEN.

In het algemeen kan men zeggen, dat de spoorwegen (grootte-stadsspoorwegen hier en daar wellicht uitgezonderd) overal practisch met verlies werken, en dit leidt tot de conclusie, dat de oorzaken daarvan van algemeenen en niet van plaatselijken aard zijn. Behalve in het effect der wereldcrisis, zoeken velen de oorzaak in de concurrentie van het vervoer langs den openbaren weg, m.a.w. in de concurrentie van de auto in haar verschillende verschijningsvormen. Ongetwijfeld is deze concurrentie een factor, maar het is onjuist en subjectief, aan haar alleen de déconfiture der spoorwegen toe te schrijven. Wél is de algemeene verschijning van de auto op den weg, nu circa 15 à 20 jaar geleden, een waarschuwing geweest... die in den wind is geslagen.

Eertijds placht men te zeggen, dat de uitvinding van het buskruit, althans de practische toepassing daarvan in Europa, door den monnik Roger Bacon (Ilchester Somerset 1214, † Oxford 1294) en dien anderen monnik Berthold Schwarz (Freiburg Breisgau 1310, † Venetië 1384), de doodsklok heeft geluid over de geharnaste ridderschap der Middeleeuwen en haar versterkte burchten. Thans zou men bij analogie kunnen zeggen, dat de uitvinding van de auto en hare perfectionneering in al haar onderdeelen, uit de stille teekenkamers der werktuigkundige ingenieurs de doodsklok luidt over den spoorweg. Er zijn echter dieperliggende oorzaken dan de wereldcrisis en het optreden van de autoconcurrentie.

Met het oog op de eischen van steeds grooter snel-

heid (en van gemak) is het rollend spoorwegmaterieel steeds zwaarder gemaakt. Om bij het personenmaterieel te blijven, wordt het maximumgewicht per zitplaats bereikt bij de Pullmanrijtuigen en bagagewagens en het minimum bij de electro-dieseltreinen der Nederlandsche spoorwegen; de cijfers zijn bij het tot dusver gebezigde personenmaterieel lager, maar niettemin ontstellend hoog.¹⁾ Gaat men het gewicht per gemiddeld bezette zitplaats berekenen, dan wordt het resultaat natuurlijk nog veel ongunstiger. En al dit doodgewicht wordt jaar in, jaar uit langs ontzaglijke aantallen kilometers heen en weer gesleept.

Het gewicht per zitplaats in den electro-dieseltrein is, als gezegd, veel lager, evenals dat per zitplaats in de autobus voor den langen afstand; juiste cijfers staan ondergeteekende niet ter beschikking, maar veiligheidshalve mag men aannemen, dat deze ten opzichte van dieseltrein en autobus niet veel uiteenloopen.

Zij, die tegenover het groote gewicht van het spoorwegmaterieel, den veel langeren levensduur daarvan, vergeleken bij dien van de autobus, stellen, waardoor dus een lager afschrijvingspercentage mogelijk wordt, verliezen uit het oog, dat het spoorwegmaterieel sinds lang zijn vasten vorm heeft verkregen, terwijl de autobus (en de auto) nog in een ontwikkelingsstadium verkeert, waardoor zij spoediger de plaats voor telkens nieuwe vormen moet ruimen; heeft eenmaal de auto, als vóór haar het rijwiel, haar vervolmaking bereikt, dan eerst kan een billijke vergelijking worden gemaakt, wijl dan haar normale levensduur kan worden bepaald. Wat de levensduur van de electro-dieselmotoren der spoorwegen zal wezen, blijft af te wachten.

Oneindig belangrijker dan het groote eenheidsgewicht van het rollend spoorwegmaterieel, bij welke beschouwing hierboven het steeds toenemend gewicht van den motor, i.e. de locomotief, buiten rekening is gelaten, is het principe van den eigen afgesloten weg, dat aan het spoorwegbedrijf ten grondslag ligt.

Oudtijds was de weg, behoudens tijdelijke en plaatselijke restricties, ten dienste van alle verkeer en de gemeenschap bekostigde door allerlei heffingen zijn aanleg en instandhouding; nog heden ten dage bestaat dit systeem, dat het algemeen belang ten grondslag heeft, zonder dat de lasten, op het verkeer gelegd, ondragelijk zijn.

De spoorweg daarentegen begon honderd jaar geleden zijn eigen weg te bouwen en bekostigde uit eigen kapitaal, leeningsgelden en overheidsgeld dure onteigeningen, kostbare spoorbanen, werkplaatsen, onvermijdelijke rangeerterreinen en stations, talrijke kunstwerken als kapitalen vergende bruggen, viaducten en tunnels, steeds volmaakter wordende beveiligingssystemen.

Dit gansche complex vorderde zonder ophouden door zich ontwikkelend verkeer, door de toenemende snelheden en in verband daarmee het zwaarder worden van het treinmaterieel, ontzaglijke kosten aan onderhoud, bewaking, vernieuwing, verzwaren, verbetering en uitbreiding en daarbij een kostbaar talrijk personeel met al zijn toenemende administratieve en sociale eischen.

Daarbij een vaak departementale administratie, welke in de belangrijke, dus dure, centra geweldige kantoorgebouwcomplexen vordert, gevuld met een talrijken staf van technische en gegradueerde ambtenaren en lagere beampten.

De uitgaven voor deze kostbare organisatie komen,

¹⁾ Een Pullmantrein, bestaande uit een eerste-, een tweedeklasse rijtuig en een bagagewagen, vertoont de volgende cijfers:

eersteklasserijtuig gewicht 48.000 kg; aantal plaatsen 32. Tweedeklasserijtuig gewicht 51.000 kg; aantal plaatsen 38. Bagagewagen gewicht 35.000 kg; nuttig draagvermogen 6000 kg bagage.

Men rekene zelf.

voor zoover die jaarlijks wederkeeren, ten laste van de opbrengst van het verkeer; de kosten van verzwaren, verbetering en uitbreiding komen op kapitaalrekening en worden in de laatste decennien betaald uit leeningsgeld (welks rente uiteraard evenzeer ten laste van de exploitatie-opbrengst behoort te komen), al dan niet van overheidswege gegarandeerd. Waar de aanleg van overheidswege geschiedt of geschiedde, behoort de rente der daaraan bestede overheidsleeningsgelden eveneens ten laste van de uitkomsten van het bedrijf te worden gebracht in den vorm van huur of op andere wijze.

... Toen ongeveer twintig jaar geleden de auto op den weg verscheen, motor, luchtbanden en reminrichting geperfectionneerd werden, de verbetering van den openbaren weg steeds meer de aandacht vroeg en de auto, hieronder mede te verstaan autobus en autovrachtwagen, een langzamerhand groeiend deel van het vervoer kwam oepschen, had dit verschijnsel in ruimen zin de aandacht der spoorwegbesturen en van de overheid moeten trekken.

Niet uitsluitend op de dreiging van een daling der ontvangsten van den spoorweg, maar in de erkenning dat het nieuwe vervoermiddel in talrijke opzichten economischer is en met name terminuskosten en „overheadexpenses”, welke in het systeem der spoorwegen zoo overweldigend hoog zijn, mist, terwijl de kapitalisatie ervan binnen betrekkelijk enge grenzen blijft en niet onoverzienbaar is.

Men heeft zich echter bepaald tot een steeds dringender klagen over de concurrentie van de vervoermiddelen op den openbaren weg en heeft verzuimd de hand in eigen boezem te steken.

Hetgeen de spoorwegen maken aan werken en inrichtingen, en boeken als kapitaalsuitgaven, waarvoor geleend wordt, is, behalve het rollend materieel, direct onrendabel; die werken en inrichtingen zijn, logisch en natuurlijk, zwaar en dus kostbaar en doen de terminuskosten en „overheadexpenses” voortdurend stijgen.

Het wegvervoer kent deze kosten niet.

Zijn snelheid nadert langzamerhand die der spoorwegen; zijn veiligheid neemt voortdurend toe; de tijd voor vervoer en aflevering van goederen nadert dien der spoorwegen en is in sommige gevallen gunstiger dan deze, dank zij het ontbreken van tijdroovende omslachtige (en kostbare) administratie.

Het beginsel van de eigen afgesloten baan is van spoorwegbedrijf, aan rails gebonden, onafscheidelijk; tractie en rollend materieel kunnen zich slechts voor- en achterwaarts langs de strakke sporen bewegen en dan nog alleen op aanwijzing van de organen van een afzonderlijken dienst, met de veiligheid van het verkeer belast, wél te verstaan van het *eigen* verkeer, dat alleen let op eigen veiligheid door middel van de veiligheidssignalen, en overigens als het ware blindweg voortsnelt langs de afgemeten baan, op welke geen ander verkeer dan van de eigen soort wordt toegelaten.

De geringe manoeuvreervaardigheid vordert groote stations en rangeerterreinen¹⁾ met talrijk personeel, de eigen baan vraagt kostbare kunstwerken, welke berekend zijn op het steeds toenemend gewicht van het rollend materieel, dat bij den motor, i.e. de locomotief, somtijds de 100.000 kg nadert of overschrijdt en bovendien behandeling door deskundig, duur en aan diensttijden gebonden personeel vordert.

De auto, die zich bepaalt tot den openbaren weg, is, bij behoud van een belangrijke (en, met haar voortschrijdende perfectionneering, groeiende) snelheid, uiterst manoeuvreervaardig en, mede door haar uiterst werkzame reminrichting in staat rekening te houden met alle verkeer, waarvoor de openbare weg dient en bestemd is.

Haar personeelbezetting is een minimum, haar

¹⁾ Deze stations en emplacementen herhalen zich in Nederland bijkans elke 10 kilometer afstand.

motor loopt practisch zonder toezicht en vordert slechts personeel met elementaire kennis, dat bij de algemeene verbreiding van den explosiemotor overal te vinden is.

De auto bestijgt hellingen en beschrijft bochten, welke voor de aan rails gebonden materieelgroep onbereikbaar zijn.

Haar brandstofrekening zinkt bij die van de locomotief in het niet, om van de onderhoudsrekening niet te spreken.

Dat de strijd voor den spoorweg op den langen duur op nederlaag, d.i. op niet te overbruggen deficiëten moet uitloopen, ligt voor de hand.

Nog bepaalt de auto zich tot het betrekkelijk-kortefstandverkeer voor personen en stukgoederen, straks legt zij zich op stukgoedvervoer op langen afstand toe; aldra komt het vliegtuig den spoorweg het reizigersverkeer op den langen afstand betwisten met snelheden (en dus tijdsbesparing), welke voor den spoorweg ondenkbaar zijn.¹⁾

Tenslotte zal voor den spoorweg niet veel meer dan het massagoederenverkeer op betrekkelijk langen afstand overblijven.

Het is duidelijk, dat de spoorweg, wil hij blijven bestaan, ondanks den looden last zijner kapitalisatie, zijn bedrijf op de meest drastische zal moeten vereenvoudigen en daarmede, bij eenig inzicht in de eigen bedrijfseconomie en in de teekenen des tijds, reeds lang geleden had moeten beginnen ten tijde dat de auto haar eerste schreden op verkeersgebied begon te zetten.

In plaats daarvan is men blindelings op den platgetreden weg blijven voortgaan, steunend op een monopolie, waaraan de grondslagen begonnen te ontzinken.

Dat monopolie is voorbij, voorgoed, en geen hoop op gunstiger tijden kan de gevloeden schoone tot terugkeer brengen; van den ongenaakbaren bevelhebber, die bevelen geeft voor den strijd, daalt de spoorweg af tot den slechtbewapenden en met vele zware uitrustingsstukken belasten voetknecht, die in ongelijke strijd moet vechten, niet voor de overwinning, maar voor het veege lijf.

Wie de jaarverslagen der spoorwegen hier en ginds, zoo goed als overal, leest, vindt geen spoor van erkenning der veranderde verhoudingen, maar wordt getroffen door de bijkans morbide gelatenheid, waarmede de verkeers- en opbrengstvermindering en de rentelastvermeerdering als een fataliteit worden geconstateerd; men aanvaardt het wezen van den spoorweg en zijn primordiale organieke fout volmaakt subjectief als een onveranderbaar vaststaand feit; nergens eenig blijk van bewustheid, dat men op een doodlopend „spoor” is, dat ten verderve voert.

Wil dit alles zeggen dat de spoorweg geen algemeen belang vertegenwoordigt en geen taak in de moderne samenleving vervult?

Zeker niet. De spoorweg heeft der gemeenschap geweldig groote diensten bewezen en speelt nog een groote rol in het maatschappelijk organisme.

Maar men heeft te komen tot de erkenning dat hij zijn werk thans *oneconomisch* doet, dat de openbare weg de gelegenheid biedt tot méér economisch verkeer, dat slechts door het watervervoer in sommige omstandigheden overtroffen wordt.

Men heeft te komen tot de erkenning dat het blindelings in den spoorweg gestoken en nog gestoken wordende kapitaal practisch grootendeels *verloren* is en afgeschreven moet worden.

¹⁾ Ongetwijfeld biedt de spoorweg zijnen reizigers op den langen afstand meer comfort dan auto of vliegtuig. De vraag is echter of comfort voor de welgedane bourgeoisie een onafwijsbare eisch is, m.a.w. of deze bereid is den daarvoor noodigen prijs te betalen.

Het antwoord is duidelijk: men ziet overal verlaging van prijzen en een passende verhooging zou het verkeer slechts meer van den spoorweg verdrijven naar auto en vliegtuig.

Het enorme verlies *bestaat*, of men het nemen wil of niet.

Het behoud van den spoorweg is nog een algemeen belang en de gemeenschap moet voor het dienen van dat belang opkomen.

Dat wil zeggen dat de kosten voor het instandhouden ervan uit de algemeene kas behooren te worden betaald, waar het vervoer per spoorweg zelf daartoe slechts voor een deel bij machte is.

De tekorten te willen afwentelen door middel van z.g. verkeerscoördinatie of „verkeersfonds” op de vervoermiddelen langs den openbaren weg, beteekent den economischen modus *oneconomisch* maken en daarmede de volksgemeenschap ernstige schade toebrengen.

De gemeenschap heeft te boeten voor de fouten, die in haar naam zijn begaan; die lasten te willen afschuiven op het gezond openbaar verkeer, is feitelijk de fouten herhalen en dus verdubbelen.

Gezond verkeer is voor de samenleving als de bloedsomloop voor een levend organisme; iedere stremming of belemmering d.i. belasting ervan, men noeme die verkeerscoördinatie of benzinebelasting, doet schade en brengt gevaar.

Mei 1934.

B. NIERSTRASZ.

Oud-lid v/d. Tweede Kamer der S. G.

SUIKERPROBLEMEN.

Kansen voor gezondmaking.

Alvorens over de mogelijkheid eener genezing te kunnen spreken dient men oorzaak en aard der ziekte te kennen. In korte woorden uitgedrukt lijdt het artikel suiker aan overgroote Regeeringsbemoedienis in de meeste landen. Geen tweede artikel in de wereld wordt in dezelfde mate door Regeeringsmaatregelen beheerscht en uit het natuurlijk economisch verband gerukt als suiker.

Naast hooge invoerrechten in het eene land en nog hooger directen Regeeringssteun in het andere en zoowel invoerrechten als ook directe steun in het derde land, wordt het artikel suiker in tal van landen ook nog gebruikt — recte misbruikt — als belastingobject in den vorm van een enormen accijns.

Als sprekend voorbeeld waartoe dit leidt kan de suikerwetgeving in Nederland dienen. Witte suiker (van Java of van andere herkomst) geschikt voor de consumptie en geleverd franco in het pakhuis te Amsterdam of Rotterdam is op het oogenblik verkrijgbaar tot

..... f 4.25 per 100 kg			
Het invoerrecht in Nederland be-			
draagt	„ 2.40	„ „	„
en de accijns	„ 38.25	„ „	„
dat is tezamen	f 44.90	„ „	„

Voegt men daarbij nog de kosten van vervoer en verpakking voor detailverkoop en verkoopcommissies dan komt men op een detailprijs voor de consumptie van rond f 50.— per 100 kg.

De suiker kost den Nederlandschen consument dus 1100 pCt. d.i. het elfvoudige van den prijs, waartoe zij ex entrepot te koop is!

Al staat Nederland met Polen en Italië ten opzichte van de binnenlandsche kunstmatige prijsverhooging van het artikel aan de spits, zoo is de toestand in andere Europeesche landen niet veel beter.

Het is vanzelfsprekend, dat eene dergelijke enorme prijsopschroeving het verbruik moet tegenhouden. In Nederland toonen b.v. de officiële cijfers van het verbruik eene vermindering aan sedert de laatste accijnsverhooging van f 9.— per 100 kg in October jl.

Zelfs op Java heeft de Regeering het noodig gevonden het verbruik van suiker te belasten door invoering van een accijns van f 2.— per 100 kg. De gevolgen zijn niet uitgebleven, de consumptie in Nederlandsch-Indië is sedert deze heffing achteruit gegaan. Dit is zeker het laatste wat de zelfs uit het moederland geweerde Javasuiker gebruiken kan! Het is dan ook te hopen, dat de N.-I. Regeering heel spoed-

dig hiervoor een andere belastingbron zal vinden en den suikeraccijns weder zal intrekken. Vooral in tropische landen reageert de consumptie onmiddellijk op dergelijke prijsverhoogingen al zijn die niet groot.

Zolang productie en consumptie in evenwicht waren had de hooge accijnsbelasting geen voelbare nadeelige gevolgen, maar bij den tegenwoordigen wanhopigen toestand, waarin de suikercultuur in de vrije landen verkeert, is het onvereenigbaar met elk gevoel van recht en billijkheid, dat suiker nog langer onder alle artikelen van levensbehoefte de zwaarste directe belastingen zou moeten dragen. Maar het is niet alleen onrechtvaardig, het is ook oneconomisch en daarom kortzichtig om in den ouden sleur, suiker als welkom belastingobject te beschouwen, te blijven voortsukkelen. Immers geen voorspelling kan zelfs in den tegenwoordigen onberekenbaren tijd met grotere stelligheid gedaan worden dan deze, dat het verdwijnen van den hoogen suikeraccijns in de Europeesche landen eene groote toeneming van het verbruik en betere prijzen voor den producent tengevolge zal hebben.

Om bij Nederland te blijven zoude de afschaffing van accijns en invoerrecht den suikerprijs onmiddellijk met 20 cent per pond verlagen, hetgeen betekent, dat een pond witte kristalsuiker, dat thans in den detailhandel ongeveer 25 cent kost, tot 5 cent verkrijgbaar zoude zijn, terwijl al het suikerwerk en jams in verhouding tot hun suikergehalte evenredig goedkooper zouden worden. Suiker met hare groote voedingswaarde en suikerwerk kan dan in het bereik van ook de armste volksklasse vallen en de sterk vermeerde consumptie zoude spoedig tot genezing van de suikerpositie leiden.

Eene gelijktijdige afschaffing van den suikeraccijns in alle landen zal wel eene utopie moeten blijven, maar daarom dient één land een begin daarmee te maken. Men mag vertrouwen, dat anderen het goede voorbeeld zullen volgen, zoodra de gunstige uitwerking daarvan in cijfers kan worden aangetoond. Nederland met zijne noodlijdende overzeesche en binnenlandsche suikercultuur is het aangewezen land om dit voorbeeld te geven.

Nu mag men bij de tegenwoordige moeilijkheden om de begroting van den staat sluitend te maken het moment daarvoor ongeschikt achten, aangezien de staat de groote inkomsten uit den suikeraccijns niet kan missen, waarop alleen geantwoord kan worden, dat men daarvoor elders eene compensatie moet zoeken, die stellig gevonden zal kunnen worden door eene belasting op artikelen, die minder noodig zijn voor de volksvoeding en waarvan aan de toeneming van het verbruik niet zulke enorme belangen voor de producenten verbonden zijn als bij het artikel suiker. Het feit, dat suiker zich tot dusver geleend heeft tot bron van groote inkomsten voor de schatkist, mag toch geen reden zijn om dezen toestand te handhaven, wanneer de cultuur daardoor te gronde gaat of alleen door dure steunmaatregelen in het leven gehouden kan worden. Nieuwe tijden vragen nieuwe maatregelen.

Naast den accijns, die de consumptie van suiker tegenhoudt, bestaan er nog andere misstanden, die belemmerend zijn voor eene vrije ontwikkeling van het wereldverbruik, zooals onnoodig opgeschroefde invoerrechten, gebrek aan propaganda enz., maar voor het bestek van dit artikel is het voldoende om den nadruk te leggen op de groote mogelijkheden, die het verdwijnen van den suikeraccijns inhoudt. Laat daarom degenen, die daarover te beslissen hebben, niet a priori een non possumus verluiden, maar het vervangen van den accijns door een andere bron van inkomsten in ernstige overweging nemen. De uitkomst zal hen beloonen.

A. V.

DE DROOGTE EN DE TARWE-OOGSTEN OP HET NOORDELIJK HALFROND.

Gewoonlijk wordt in dezen tijd van het jaar door den graanhandel bijzondere aandacht gewijd aan de omstandigheden, waaronder op het Noordelijk halfrond de te velde staande gewassen zich ontwikkelen, en de markten worden dan in hooge mate beïnvloed door weerberichten en oogstvooruitzichten. Het is vaak moeilijk uit te maken, in hoeverre berichten worden overdreven en dikwijls wordt over het hoofd gezien, dat tarwe een sterke plant is, die wel een stootje kan verdragen. Er is altijd wel een streek in Noord-Amerika, waar het gedurende den groeitijd te weinig of te veel regent, wat alarmeerende berichten kan veroorzaken, welke later blijken niet zoo ernstig te zijn geweest. Dit verschijnsel is bekend onder den Amerikaanschen naam „crop scare”, angst voor den oogst en heeft meestal slechts matige schommelingen der prijzen tengevolge.

In de afgelopen maanden kwamen klachten over te weinig regen, niet alleen uit Noord-Amerika, maar ook en eerst in sterkere mate uit Oost- en Zuid-Oost-Europa, en al spoedig bleek, dat zij nu van ernstigen en algemeenen aard waren. In Roemenië ging de regeering over tot het uitvaardigen van een uitvoerverbod voor alle granen, in heel Oost-Europa tot naar het Westen in Oostenrijk en Polen vreesde men voor geheele mislukking van den oogst. Wel werd in andere Oost-Europeesche landen dan Roemenië niet overgegaan tot het verbieden van den uitvoer, doch de prijzen stegen daar aanmerkelijk en het aanbod op de West-Europeesche markt werd teruggetrokken. Gelukkig is juist op tijd regen gekomen om groot onheil te voorkomen en sedert heeft het in de meeste der aan gevaar blootgestelde landen van Oost-Europa verder geregend, waardoor de toestand aanmerkelijk is verbeterd. In Roemenië heeft men den uitvoer van gerst en boonen weder vrij gegeven en men vermoedt, dat zulks ook spoedig geschieden zal met den uitvoer van maïs, omdat de vooruitzichten van de eerst kort geleden gezaaide maïs door den regen nu gunstig zijn.

Al is dan door den regen veel verbeterd, het blijkt, dat door de daarvóór heerschende droogte de te velde staande gewassen veel geleden hebben. Vooral is dat het geval met rogge, welke het eerst tot ontwikkeling komt, op lichte gronden wordt verbouwd en het meest de droogte heeft moeten doorstaan in een critiek stadium. In Hongarije schat men, dat de rogge-oogst voor 40 à 50 pCt. verloren is. In Polen werd op 1 Mei de stand van de rogge als gemiddeld tot goed aangegeven, doch nu als slecht. Uit Rusland komen als gewoonlijk weinig berichten. Ook daar is het droog geweest en heeft het sedert flink geregend, waarvan het zomergraan heeft geprofiteerd. De Russische regeering echter heeft de prijzen voor graan in het binnenland en in verband daarmee ook de loonen verhoogd, naar zij zegt wegens de schade, welke gedurende den winter aan het wintergraan is toegebracht door onvoldoende sneeuwbedekking bij strenge vorst.

Dit wijst niet op gunstige vooruitzichten voor den nieuwen oogst. De vooruitzichten in andere Oost-Europeesche landen doen van tarwe evenals van rogge geen overvloedige opbrengsten verwachten, al zullen de uitkomsten van de tarwe beter zijn dan die van rogge. In Roemenië wordt de tarwe-opbrengst op het oogenblik geschat op 5 à 6 miljoen quarters tegen 15 miljoen in het vorige jaar. Volgens de laatste berichten uit Roemenië, zal de oogst er voldoende zijn voor het eigen gebruik en misschien nog eene kleine hoeveelheid voor uitvoer beschikbaar zijn. In Hongarije raamt men de tarwe-opbrengst op 8 miljoen quarters tegen 12 miljoen in het vorige jaar. Een opbrengst van 8 miljoen quarters zou voor uitvoer een overschot van 2½ miljoen quarters geven, dat zeker voor het grootste gedeelte in de naburige

landen zal worden geplaatst. In Bulgarije werden de verkoopen van granen naar het buitenland stopgezet in afwachting van berichten over den stand van de groeiende gewassen, nadat de droogte voortbij was. Sedert is in Bulgarije een uitvoerverbod uitgevaardigd voor granen, wat ook voor dat land geen groote verwachtingen van de opbrengst doet koesteren. Gedurende de laatste dagen kwamen klachten over droogte uit Duitschland, vooral uit het Oosten. Bezorgd maakt men zich daar nog wel niet, maar toch wordt gezegd, dat rogge en in mindere mate tarwe te lijden hebben. In Frankrijk zijn de weersomstandigheden den geheelen winter en in het voorjaar niet zeer gunstig geweest, terwijl in den laatsten tijd ook over onvoldoende regenval in verschillende streken werd geklaagd. Reeds sedert geruimen tijd meent men, dat de tarwe-opbrengst in Frankrijk aanmerkelijk kleiner zal zijn dan de zeer groote in het vorige jaar, gesproken wordt van een vermoedelijke vermindering van 25 à 30 pCt. Van den vorigen oogst zijn echter nog zulke groote voorraden aanwezig, dat daardoor een tekort van dezen oogst zeker zou worden goedge maakt. De landen aan de Middellandsche Zee hebben niet over droogte te klagen gehad. Spanje verwacht een bijzonder overvloedigen oogst. In Italië is een periode van slecht weer van slechten invloed geweest en wordt een kleinere opbrengst verwacht dan in het vorige jaar. Ook in Italië zijn nog flinke voorraden van het vorige jaar over en het vermengen daarvan bij de meelfabrikatie met nieuwe tarwe is er door de regeering voorgeschreven.

Deskundigen verwachten, dat de nieuwe oogst in Europa van tarwe een 30 à 35 miljoen quarters kleinere opbrengst zal geven dan in het vorige jaar, zonder daarbij Rusland mee te rekenen. Een groot gedeelte van deze vermindering komt voor in Europeesche exportlanden, wat dus zal leiden tot verminderd aanbod in de importlanden van West-Europa, en ten goede zal moeten komen aan overzeesche exportlanden, welke zachte tarwe leveren, vooral Argentinië en ook Australië. Het waren in het nu ten einde gaande seizoen vooral de lage prijzen van Europeesche tarwe, welke de markt in zoo sterke mate hebben gedrukt. Of de behoefte in invoerlanden veel grooter zal zijn dan in het vorige jaar zal moeten blijken; vast staat wel, dat het aanbod van Europeesche uitvoerlanden klein zal zijn. Rusland zou kunnen uitvoeren wanneer de uitkomsten van de zomertarwe goed zijn, doch met slechte resultaten van de wintertarwe is toch geen dringend aanbod uit Rusland te verwachten.

Toen de klachten over droogte in Zuid Oost-Europa de graanwereld verontrustten, begonnen ook uit Amerika soortgelijke berichten te komen. Eerst uit het wintertarwegebied, waar de schattingen van de opbrengst verlaagd werden, later ook uit het Noord-Westen, waar de droogte de ontwikkeling van de zomertarwe tegenhield en de toestand langzamerhand critiek werd. Groote hitte en harde wind, welke zandstuivingen tengevolge hadden, deden het ergste vreezen. In Canada, waar later dan in de Ver. Staten de zomertarwe gezaaid wordt, werden van de ook daar heerschende droogte en ongewone hitte later de na-deelige gevolgen ondervonden. De Noord-Amerikaansche markten stegen dagelijks als gevolg van de steeds pessimistischer wordende oogstberichten. Eindelijk is de zoo lang gewenschte regen gevallen, overvloedig en in bijna alle tarwegebieden in Noord-Amerika. De markt heeft hierop gereageerd door prijsverlaging, doch deze is niet zoo sterk geweest als de verhooging gedurende de droogteperiode, omdat men er vrijwel algemeen van overtuigd was, dat vooral in de Ver. Staten reeds onherstelbare schade was aangericht.

De in de laatste dagen gepubliceerde oogstberichten wijzen dit uit en de door de regeering der Ver. Staten voorgestelde maatregelen ter leniging van den nood in de door de droogte geteisterde staten zijn

ook een bewijs, dat veel schade is veroorzaakt. Door het departement van landbouw te Washington worden geregeld in het begin der maand oogstschattingen gepubliceerd, welke den toestand op den 1en van de maand aangeven. Daaraan vooraf gaan particuliere schattingen, die gebaseerd zijn op den toestand van den 25en der vorige maand. Op 1 Mei bedroeg de particuliere raming van de opbrengst van wintertarwe in de Ver. Staten 486 miljoen bushels, de op 10 Mei gepubliceerde officiële raming 461 miljoen bushels. Op 1 Juni werd de particuliere raming verlaagd op 421 miljoen bushels, de officiële op 8 Juni op 400 miljoen bushels. De opbrengst van zomertarwe werd door particuliere experts op 1 Juni geschat op 126 miljoen bushels. Het officiële rapport van 8 Juni geeft geen vermoedelijke opbrengst van zomertarwe en duidt alleen den stand met het zeer lage verhoudingscijfer 41.3 aan. Volgens dit cijfer zou de opbrengst dan ruim 100 miljoen bushels bedragen. Bij deze cijfers moet worden opgemerkt, dat de toestand verslechterd is sedert de gegevens der particuliere schattingen en verbeterd sedert die der officiële schattingen verzameld werden. In het vorige jaar bedroeg de opbrengst van winter- en zomertarwe samen in de Ver. Staten 527 miljoen bushels, terwijl de voorraad van vroegere jaren op 31 Juli op 385 miljoen bushels geschat werd. Uitgevoerd werden geen groote hoeveelheden, daar de prijzen door de landbouw en valutapolitiek boven exportpariteit stonden en alleen beperkte hoeveelheden met staatssteun naar het buitenland werden verkocht. Volgens schatting zullen de oude voorraden op 31 Juli van dit jaar 250/275 miljoen bushels bedragen. Wanneer men hierbij een verwachte totale tarwe-opbrengst van ongeveer 500 miljoen bushels optelt en er een binnenlandsch verbruik van ruim gerekend 650 miljoen bushels aftrekt, zullen in het volgende seizoen geen uitvoeren van beteekenis uit de Ver. Staten kunnen plaats vinden. Er moeten natuurlijk ook altijd reserves in het land aanwezig blijven.

Na de publicatie van de lage schattingen is de markt vrij rustig gebleven, deels omdat van den sedert gevallen regen verbetering werd verwacht, deels omdat de toestand in Canada aanmerkelijk verbeterd is. Daar is de regen juist op tijd gekomen en waren de gevolgen van de droogte nog lang niet zoo ernstig als in de Ver. Staten. In bijna alle tarwegebieden der Canadeesche prairieprovincies is overvloedig regen gevallen, welke zulk een omkeer in den toestand teweeg heeft gebracht, dat de berichten van pessimistisch weder optimistisch zijn geworden. Het op 8 Juni gepubliceerde officiële oogstrapport geeft den stand van de zomertarwe in Manitoba aan met 82, in Satskatchevan met 73 en in Alberta met 88, wat nogal meevalt na de ernstige klachten van korten tijd geleden. Voor geheel Canada is de stand der zomertarwe aangegeven met 79. De wintertarwe is niet best met 45, doch wintertarwe is van weinig belang in Canada, en voor alle tarwe wordt de stand met 78 opgegeven. Particuliere schattingen van de Canadeesche tarwe-opbrengst bedroegen op 1 Juni 330/340 miljoen bushels. In 1933 was de opbrengst 250.841.000 bushels, waarbij een op 31 Juli op 219 miljoen geschatte oude voorraad gevoegd moet worden. Het door de Londensche tarweconferentie aan Canada toegestane uitvoerkwantum bedraagt 200 miljoen bushels en de behoefte in het land zelf wordt op 110 miljoen bushels geraamd. Op 31 Juli van dit jaar zal Canada dus een overschot oude tarwe moeten hebben van ongeveer 160 miljoen bushels. Wanneer een oogst wordt binnengehaald als nu geschat, zal Canada in het volgende seizoen zeker in staat zijn een even groote hoeveelheid tarwe uit te voeren als het in dit seizoen mag uitvoeren volgens de afspraken van de tarweconferentie.

10 Juni 1934.

A. P. SCHILTHUIS.

HET JAARVERSLAG VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.

In het nieuwe jaarverslag van De Nederlandsche Bank wijst de President op de moeilijkheden, die in het afgelopen jaar op monetair gebied hebben plaats gevonden. Ondanks het feit, dat de toestand, waarin de wereldeconomie en verschillende staatshuishoudingen verkeerden, in hooge mate verward en onzeker is, ziet de President toch eenige lichtpunten. In de eerste plaats wordt er op gewezen, dat het Regeeren wederom mogelijk is geworden, hetgeen met zich bracht een aanmerkelijken vooruitgang, mede op den weg naar saneering van de openbare financiën. Verder kan geconstateerd worden, dat de omvang van den wereldgoederenhandel, ondanks alle directe en indirecte belemmeringen, in den laatsten tijd niet verder daalt en zelfs een neiging tot stijgen vertoont. Hieruit zou men kunnen afleiden, dat zelfs de verst doorgevoerde afsluitingspolitiek niet tot zelfgenoegzaamheid kan leiden. In deze richting wijst ook de in de Ver. Staten ingeluide bevordering van de handelsbetrekkingen met het buitenland.

Als een onmisbare voorwaarde voor de zoeven bedoelde uitbreiding van het wereldverkeer staat voorop het voorkomen van een verdere ontwrichting van de wisselkoersen. In dit opzicht is het instandhouden van het z.g. „goudblok” een lichtpunt. „In elk geval blijft vaststaan, dat die landen, welke de kunstmatige voorzieningen om zich te handhaven tot het uiterste weten te beperken en het snelst hun evenwicht weten te herwinnen, de beste waarborgen scheppen voor een geleidelijk herstel en voor het behouden en vergrooten van hun aandeel in een zich langzamerhand uitbreidend wereldverkeer.”

Zulks geldt in het bijzonder voor Nederland, dat in zoo sterke mate op het internationale verkeer is aangewezen. Dat de President van De Ned. Bank van meening is, dat het aanpassingsproces, vooral op het gebied van de Overheid, nog lang niet voldoende is, moge uit de volgende passage van het verslag blijken.

Het Nederlandsche aanpassingsproces.

Dit sluit geenszins in, dat in Nederland de aanpassing geen voortgang zou hebben gemaakt. Ook kan allermint worden ingestemd met hen, die zich blijkbaar geen andere aanpassing kunnen voorstellen dan hetzij langs den weg van direct overheidsingrijpen, hetzij door waardevermindering van het ruilmiddel, waarbij dan nog wel erkend wordt, dat deze laatste maatregel niet voldoende zou zijn om de noodige verbetering te brengen.

Het kan bezwaarlijk ontkend worden, dat reeds veel in de goede richting is geschied. Met name in 1933 heeft de realiteit gedwongen tot hetgeen vóórdien nauwelijks mogelijk werd geacht. De budgetaire positie der openbare lichamen is duidelijk in het licht gesteld en de saneering dier positie is krachtig ter hand genomen. De lasten der publieke schuld zijn zoowel voor Nederland als, met medewerking van het moederland, voor Nederlandsch-Indië door omvangrijke conversies aanmerkelijk verminderd. In het bedrijfsleven zijn in vele gevallen de productiekosten belangrijk verlaagd en is dientengevolge evenwicht verkregen of althans benaderd.

Dit alles neemt intusschen niet weg, dat het in gang zijnde proces niet voltooid is. De overheidsfinanciën moeten het laatste deel van den weg naar het evenwicht nog afleggen. De belastingheffing is opgevoerd tot een peil, dat met het belang van de noodzakelijke kapitaalvorming niet te rijmen is. De openbare uitgaven bewegen zich ook thans nog op een niveau, dat uitgaat boven de mogelijkheden, welke het nationale inkomen biedt.

Afgescheiden van de openbare financiën, vertoont het Nederlandsche economische leven verschillende verschijnselen van onevenwichtigheid en verstarring, welke de aanpassing verhinderen of bemoeilijken. De gevolgen komen vooral tot uiting in den omvang der werkloosheid en in den onvoldoenden afzet van Nederlandsche producten in het buitenland.

Ofschoon de werkloosheidscijfers der eerste maanden van het loopende jaar eene verbetering vertoonen, staat vast, dat het euvel van de werkloosheid met gemiddeld 270.700 en 322.600 werklozen in 1932 en 1933, tegen 138.200 in 1931, een ernstig karakter heeft verkregen.

Wat den buitenlandschen afzet van Nederlandsche producten betreft, deze blijft, vooral in waarde, een dalende richting volgen. De waarde van den invoer overtrof in 1933 herhaaldelijk die van de overeenkomstige maand van het vorig jaar, de waarde van den uitvoer echter bleef nog steeds dalen, al werd de daling af en toe door een licht herstel onderbroken. Ten aanzien van den omvang geldt, dat de invoer in de tweede helft van 1933 een hooger cijfer bereikte dan zoowel in de eerste helft van dat jaar als in de tweede zes maanden van 1932, terwijl de uitvoer alleen een vooruitgang boven de eerste helft van 1933 kon boeken, doch ten achter bleef bij de tweede helft van 1932. In het eerste kwartaal van 1934 was zoowel van den invoer als van den uitvoer de omvang grooter dan in dezelfde periode van 1933.

Met deze twee gegevens — werkloosheid en uitvoer — kan volstaan worden ten bewijze, dat voorzichtigheid geboden is en dat verdere stappen niet achterwege mogen blijven om het kosten- en prijzenpeil hier te lande te verlagen. Ik zie niet voorbij, dat de wortel van het kwaad gelegen is in de afsluitingspolitiek van andere landen, maar hiertegenover staat het onmiskenbare feit, dat het Nederlandsche peil hooger ligt dan dat van de meeste andere landen. Nederland zal zich nimmer een politiek van afsluiting kunnen veroorloven. Zijn beperkte binnenlandsche markt, zijn geheele structuur, ligging, geaardheid zijner bevolking en veeljarige betrekkingen met het buitenland maken het voor zijn welvaart dringend noodzakelijk — en zulks in sterkere mate dan ten aanzien van vele andere landen het geval is — zich niet van de wereldmarkt te laten verdringen, zijn internationalen handel zooveel mogelijk te behouden en, mocht het wereldverkeer toenemen, uit te breiden.

Dat de regeering het primaire karakter onderkent van dit belang, hetwelk den grondslag vormt van hare politiek, blijkt duidelijk uit de toelichting, welke zij omtrent haar verder te volgen beleid heeft gegeven bij de behandeling van het wetsontwerp, waarbij een crediet van f 60.000.000 voor het verruimen van de werkgelegenheid wordt aangevraagd. Zulks is van te grooter belang waar juist het, uit de buitengewone omstandigheden geboren, overheidsingrijpen geleid heeft tot eene opvoering van productiekosten en kosten van het levensonderhoud. Bij den noodtoestand, waarin de openbare financiën en een deel van het bedrijfsleven verkeerden, was dit niet geheel te vernijden. Doch nu de eerste en grootste moeilijkheden overwonnen schijnen, mag, aan de hand van de mededeelingen in de bovenbedoelde toelichting, verwacht worden, dat de lijn zal worden omgebogen en een aanmerkelijk grootere nadruk zal komen te liggen op de noodzakelijkheid van kosten- en prijsverlaging. De groote bevoegdheden, welke in handen der regeering geconcentreerd zijn, stellen tot het leggen van dien nadruk in staat door eene geleidelijk voortgezette vermindering van steun in zijn talrijke vormen en door het verbinden van voorwaarden tot kosten- en prijsverlaging aan maatregelen, welke ten behoeve van het binnenlandsche bedrijfsleven worden getroffen. Langs dezen weg en door verder voortgezette bezuiniging zal het voorts mogelijk zijn, ruimte op de openbare budgetten te verkrijgen ten einde de zware lasten, welke op het zakenleven en de contribuabelen drukken, geleidelijk te verlichten.

Dat ter bereiking van de noodzakelijke aanpassing eene bij uitstek belangrijke taak op de bedrijfsleiders rust, behoeft nauwelijks vermelding. Blijkens de in vele gevallen reeds bereikte uitkomsten, is op den weg naar het verkrijgen van evenwicht in de individuele bedrijven voortgang gemaakt. Het bereiken van eene sluitende rekening en het sluiten van de intering op reserves en kapitaal vormen niet slechts een belang van de aandeelhouders, die, in het wezen der zaak zonder medezeggenschap, hun kapitaal aan de leiding der naamloze vennootschappen hebben toevertrouwd. Onder de huidige omstandigheden is het uitgegroeid tot een algemeen belang van de eerste orde. Met het dienen van dit belang is de economische en financiële positie van Nederland gemoed. Ook hier geldt, dat het niet gaat om het overbruggen van een tijdelijke crisis, maar om de aanpassing aan gewijzigde omstandigheden van blijvenden aard. Het verschuiven van op zichzelf pijnlijke maatregelen kan er slechts toe leiden, dat de later te treffen voorzieningen een nog ernstiger karakter zullen moeten dragen, zoowel voor de direct belanghebbenden als voor het welbegrepen belang van Nederland. In dit verband dient gewezen te worden op de beschutte bedrijven, waaronder de overheidsbedrijven eene belangrijke plaats innemen. In de positie van deze bedrijven is een uiterst bedenkelijk element van inelasticiteit in ons economisch systeem en van het hooghouden der kosten van het levens-

onderhoud gelegen. Het zou naar mijne meening van groote beteekenis zijn, wanneer in deze bedrijven zoowel werkegevers als werknemers hunne medewerking verleenden om tot eene verlaging van het kosten- en prijzenpeil te geraken en zulks zeker niet in de laatste plaats voor het voeren van eene juiste en vooruitziende politiek ter behartiging van de belangen dier bedrijven zelf. Deze belangen toch zullen in werkelijkheid beter gediend zijn door het zooveel mogelijk op peil houden van den afzet tegen lagere prijs en daarmede van de werkgelegenheid, dan door het nog eenigen tijd hoog houden van den prijs met de zekerheid, dat daarna de afzet en de werkgelegenheid aanmerkelijk sterker zullen achteruitgaan.

Bij de hierboven bedoelde uiteenzetting der regeering van haar verder te voeren beleid heeft zij opnieuw in de meest positieve termen uiting gegeven aan haren afkeer van monetaire experimenten. Zulks kan sedert de ontwikkeling op en na de Londensche Wereldconferentie geen verwondering wekken. Deze houding der regeering, welke geheel in overeenstemming is met de opvattingen van de Staten-Generaal en van de overgrote meerderheid van het Nederlandsche volk, vormt een onverbreekbaar geheel met de politiek, die zij zich gesteld heeft. Het is dan ook niet duidelijk, welke practische resultaten voor oogen staan aan hen, die voor Nederland het loslaten van den gouden standaard en eene devaluatie van den gulden bepleiten. Zouden zij, om slechts een voorbeeld te noemen, in redelijkheid kunnen verwachten, dat deze regeering, die, op de basis van het huidige monetaire systeem, belangrijke conversie-operaties heeft doorgevoerd en de medewerking van het publiek heeft verkregen voor eene renteverlaging en voor het opgeven, ten aanzien van een groot deel der Indische schuld, van de goudclausule, daarna bereid zou gevonden worden om dien grondslag te ondermijnen en het vertrouwen in haar beleid te vernietigen door vrijwillig den gouden standaard te verlaten? Deze vraag stellen is haar tevens beantwoorden.

Doch ook los van overwegingen van politieke, sociale en moreelen aard, staat voor mij vast, dat het welbegrepen belang van het Nederlandsche bedrijfsleven het vasthouden aan de tot dusver gevolgde gedragslijn eischt. Dit belang kan nimmer gediend worden door een stap, welke zou leiden tot een algeheel chaos op monetair gebied met alle gevolgen van dien in den vorm van eene verscherping der valuta-concurrentie, eene toeneming van onzekerheid, eene verzwakking van het vertrouwen, eene verdere ontwrichting van het wereldverkeer, een nieuwen, sterken druk op de wereldmarkt, kapitaalvlucht en opotting van goud. Voor een werkelijk en duurzaam herstel van het Nederlandsche bedrijfsleven is de eerste eisch het opheffen van de onevenwichtigheden, de verstarringsverschijnselen, welke onze economische structuur vertoont, en dit doel kan door monetaire maatregelen nimmer bereikt worden. Integendeel, het aanpassingsproces, hetwelk in gang is, zou als gevolg van dergelijke maatregelen tot stilstand gebracht, ja zelfs ten deele ongedaan gemaakt worden, terwijl voor nieuwe onevenwichtigheden de grondslag zou worden gelegd.

Wat de monetaire taak van De Nederlandsche Bank betreft, ontleenen wij het volgende aan het verslag.

De monetaire taak van De Nederlandsche Bank.

De Nederlandsche Bank heeft in het afgelopen boekjaar hare taak als centrale emissie- en credietinstelling, overeenkomstig de Nederlandsche bank- en muntwetgeving, zonder overwegende moeilijkheden kunnen vervullen.

Deze taak vond haar zwaartepunt in de handhaving van de goudwaarde van het nationale ruilmiddel. Bij herhaling hadden wij hierbij te kampen tegen de onrust, welke gewekt werd door de ongunstige ontwikkeling van de monetaire verhoudingen in het buitenland en door de pleidooien, die in het binnenland van sommige zijden voor het verlaten van den gouden standaard gehouden werden. De hierboven reeds in herinnering gebrachte krachtige houding van de Nederlandsche regeering en de samenwerking met de overige landen, die monetaire experimenten als middel om de crisis te bestrijden verwerpen, maakten het mogelijk die onrust te doen wjken. Hierbij komt, dat in toenemende mate het vertrouwen in den gulden veld won, toen de herhaalde aanvallen op ons ruilmiddel konden worden afgeslagen en de talrijke oppervlakkige en ondeskundige voorspellingen omtrent de onmogelijkheid om den gouden standaard te handhaven, door de feiten werden gelogenstraft. Wij hebben ons geheel gehouden aan de beginselen, welke volgens de in mijn vorige jaarverslag gegeven uiteenzetting (bladz. 14/16) voor Nederland gelden,

en die, werden zij algemeen aanvaard en toegepast, den internationalen gouden standaard aan de in redelijkheid te stellen eischen zouden doen beantwoorden. In het bijzonder hebben wij er voorts naar gestreefd, de vermindering der direct opeisbare verplichtingen van De Nederlandsche Bank gelijken tred te doen houden met het verlies aan goud, dat wij in tijden van onrust en wantrouwen of laatstelijk door de verlaging van den goudinhoud van den Amerikaanschen dollar, te boeken hadden. Hierin werden wij krachtig gesteund door de groote mate van liquiditeit van het particuliere bankwezen. Bovendien hebben de leiders van dat bankwezen niet gearzeld ons hunne medewerking te stellen door hunne middelen niet beschikbaar te stellen voor het financieren van transacties, welke geacht moesten worden tegen den gulden gericht te zijn. In dezelfde richting werkten de discontoverhoogingen, die wij hebben toegepast telkens wanneer de ontwikkeling van de geldmarkt daartoe aanleiding gaf en de mogelijkheid schiep van een toenemend beroep op de credietfaciliteiten der Bank, ten einde langs dien weg de betaling van het van ons gekochte goud te bewerkstelligen. Dit alles maakte het mogelijk de gouddekking der direct opeisbare verplichtingen nagenoeg op hetzelfde hooge peil te houden. De goudvoorraad van de Bank bedroeg bij den aanvang van het afgelopen boekjaar f 949.069.000. Als gevolg van de onrust tijdens de Londensche conferentie trad eene daling in tot f 732.520.000 op 29 Juni 1933. Toen de rust was teruggekeerd, vloeide goud naar Nederland terug, zoodat onze voorraad op 9 Januari 1934 f 923.461.000 beliep. Hierna verloren wij een belangrijk bedrag aan goud in verband met de plotselinge stabilisatie, op een laag niveau, van den Amerikaanschen dollar. Bij het einde van het boekjaar, op 31 Maart 1934, was onze goudvoorraad dientengevolge teruggelopen tot f 787.604.000. Neemt men nu in aanmerking, dat op de hiervoren bedoelde tijdstippen de gouddekking van alle direct opeisbare verplichtingen onderscheidenlijk was 80,12 pCt., 71,46 pCt., 81,21 pCt. en 77,52 pCt., dan springt het groote belang in het oog van de liquiditeit, welke zoowel de positie van De Nederlandsche Bank als die van het particuliere bankwezen vertoont. Ondanks de sterke schommelingen in den goudvoorraad, bleven de veranderingen in het percentage der gouddekking beperkt. Terwijl, over het geheele boekjaar gerekend, de goudvoorraad een vermindering van f 161.465.000 onderging, daalde de gouddekking slechts van 80,12 pCt. tot 77,52 pCt.

De ontwikkeling, zooals deze hierboven aan de hand van de cijfers werd geschetst, stelt de noodzakelijkheid boven twijfel, dat de Bank niet worde belemmerd in hare primaire taak, de goudwaarde van den gulden te handhaven. Deze taak behoort niet slechts in de huidige tijden van onrust en onzekerheid, maar ook in normale omstandigheden voorop te staan. Zij moet de bedrijfsvoering blijven beheerschen. Dit beginsel wordt uit het oog verloren door hen, die de onafhankelijkheid van de Bank wenschen aan te tasten. Dat de regeering en de groote meerderheid der Tweede Kamer blijk hebben gegeven, dezen gevaarlijken weg niet te willen volgen, kan dan ook met voldoening geconstateerd worden.

De redenen voor de goudafvloeiing moeten geacht worden gelegen te zijn in abnormale omstandigheden, welke plotselinge kapitaalverschuivingen in het leven riepen. Zoodra die omstandigheden hadden uitgewerkt, werd het evenwicht hersteld en daalden de wisselkoersen op het buitenland beneden het gouduitvoerpunt. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen, dat Nederland beschikt over een goudvoorraad, welke de behoeften van normale tijden aanmerkelijk te boven gaat. Deze voorraad omvat niet alleen het goud van De Nederlandsche Bank, doch bovendien niet onbelangrijke hoeveelheden goud in handen van particuliere lichamen en personen. Voor zoover wij te dezen aanzien over gegevens beschikken, zijn deze hoeveelheden in het laatstverstreken boekjaar eenigszins verminderd.

Beteekenis der goudbewegingen.

Het is alleszins verklaarbaar, dat de goudvoorraad der Bank aan betrekkelijk sterke schommelingen onderhevig is. Het goud is, onder den invloed van de monetaire crisis, nagenoeg het enige middel geworden voor de voldoening van internationale saldi. Ook vóórdien moesten somtijds belangrijke bedragen voor dat doel door de Bank ter beschikking gesteld worden; zij kon dan echter in eersten termijn buitenlandsche wissels en saldi bezigen. Zoo putte de Bank in het eerste kwartaal van 1929 uit deze bron niet minder dan rond f 200 miljoen alvorens zij haren goudvoorraad behoefde aan te spreken. Thans staat slechts

dit laatste middel ten dienste en het is niet anders dan rationeel en in volkomen overeenstemming met de beginselen van den gouden standaard, dat dit middel volgens zijne natuurlijke bestemming wordt aangewend. Het is een van de betreurenswaardige gevolgen van de internationale ontwrichting en tevens van de groote beteekenis, welke aan het goud, ondanks de van verschillende zijden geoeffende critiek, in de practijk gehecht wordt, dat het bezigen van dit metaal voor het doel, waartoe het wordt gehouden, veelal wordt aangemerkt als een nadeel en een gevaar voor de stabiliteit van het nationale ruilmiddel, terwijl de invloed, welke voor de handhaving van die stabiliteit door de goudafvloeiing geoeffend wordt, buiten aanmerking wordt gelaten. De werkelijke beteekenis van het goud is gelegen in zijn gebruik voor internationale verrekeningen en voor het overbruggen van den tijd, welke voor de aanpassing aan gewijzigde omstandigheden noodig is. Het vasthouden en buiten gebruik stellen van belangrijke hoeveelheden goud, zooals thans geschiedt in landen, die den gouden standaard hebben verlaten, vormt eene miskenning van die werkelijke beteekenis. De veel misbruikte term „goudsterilisatie” zou hier in dien zin op zijn plaats zijn, dat dit goud onttrokken wordt aan zijne natuurlijke bestemming om te dienen als band tusschen de verschillende munteenheden en als internationaal verrekenningsmiddel.

Nederlandsche betalingsbalans.

Bij de beoordeeling van de Nederlandsche betalingsbalans dient rekening gehouden te worden met verschillende, onderling tegenstrijdige, factoren, waarvan de beteekenis, althans ten deele, niet onder cijfers kan gebracht worden. In de richting van eene verzwakking van die balans werken de stijging ad *f* 30 millioen van het debetsaldo der handelsbalans en de vermindering der baten uit buitenlandsche beleggingen als gevolg van de devaluatie van den Amerikaanschen dollar en de waardevermindering van andere valuta's. Hiertegenover staat dat de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische, in het buitenland gesloten, leeningen grootendeels zijn teruggekocht of afgelost, zoodat minder wegens rente en aflossing geremitteerd behoeft te worden. In dezelfde richting zal zich de invloed doen gevoelen van de bewonderenswaardige aanpassing van het Nederlandsch-Indische bedrijfsleven, gepaard aan de verbetering van de prijzen voor verschillende Indische producten.

Tenslotte zij er op gewezen, dat, voor zoover noodig, vermindering van onzen nog steeds belangrijken invoer aanpassing kan en zal brengen. Het ware ongetwijfeld wenschelijk, wanneer eventueel het redres aan de andere zijde, die van den uitvoer, zou verkregen kunnen worden en ook uit dezen hoofde dienen alle krachten te worden ingespannen om de hierboven bepleite kosten- en prijsverlaging te bereiken. Aangezien juist onze invoer het krachtigste wapen en het belangrijkste onderhandelingsobject vormt om onzen uitvoer te steunen, terwijl, zooals in het vorenstaande betoogd werd, de Nederlandsche positie in het internationale verkeer haar zwaartepunt vindt, zou eene overdeven en niet door de omstandigheden geboden beperking van den invoer tot uiterst schadelijke gevolgen leiden.

Hoever de omstandigheden Nederland zullen dwingen in dit opzicht te gaan, zal in overwegende mate afhangen van de houding, welke andere, in het bijzonder de groote landen ten aanzien van de internationale betrekkingen zullen innemen.

Over het belangrijke vraagstuk van de betalingsmoeilijkheden van Duitschland en de houding van de Nederlandsche regeering, merkt de President in zijn verslag het volgende op.

Het Deutsche transfer-probleem.

In dit verband valt een aanzienlijke beteekenis te hechten aan de ontwikkeling van het Deutsche transferprobleem. Zooals bekend, is de Nederlandsche regeering er in geslaagd, door het toelaten van extra-invoer, de volle overmaking van de vervallen rentetermijnen tot 1 Juli 1934 te verzekeren. Dezelfde weg is door de Zwitsersche regeering gevolgd. Tegen het aldus bereikte resultaat is door andere crediteurenlanden bezwaar geopperd. De getroffen regeling zou, volgens het daarbij gevoerde betoog, eene discriminatie inhouden ten voordeele van de Nederlandsche en Zwitsersche schuldeischers en ten nadeele van crediteuren in andere landen.

Dat dit betoog onhoudbaar is, ligt voor de hand.

Voor zoover ik kan zien, bestond geen verschil van gevoelen over het feit, dat de transfermoeilijkheden in hoofdzaak zijn ontstaan door het terugloopen van het overschot op de Deutsche handelsbalans als gevolg van de afsnoering van het internationale goederenverkeer. Aan de hand van eene raming van het beschikbare overschot is destijds overeengekomen wat Duitschland op de aldus aangenomen basis zou overmaken.

Op deze wijze werd dus geenerlei rekening gehouden met de hierboven omschreven, fundamenteele oorzaak van de moeilijkheden, terwijl evenmin voorzieningen werden getroffen om die oorzaak weg te nemen.

Het eerste was, op zichzelf beschouwd, reeds onbillijk tegenover Nederland. Zulks springt in het oog, wanneer men in aanmerking neemt, dat het Nederlandsche invoeroverschot, dat is het bedrag, dat Nederland méér importeerde uit dan exporteerde naar Duitschland, in 1932 — dus vóórdat de hierbedoelde transfermoeilijkheden intraden — niet minder beliep dan *f* 223.239.000; en dat de waarde van onzen invoer uit Duitschland 226 pCt. van onzen uitvoer naar dit land uitmaakte. Nederland stelde per saldo deviezen ter beschikking van Duitschland tot een bedrag, dat niet slechts voldoende was voor de volledige overmaking van het verschuldigde wegens rente en aflossing van de Nederlandsche vorderingen, maar daarenboven een zeer belangrijk overschot liet voor de remittering ten behoeve van andere dan Nederlandsche schuldeischers.

Niettemin verklaarde de Nederlandsche regeering zich bereid om extra-invoeren uit Duitschland toe te staan voor de aanvulling van hetgeen volgens de algemeene regeling minder dan 100 pCt. der verschuldigde rente aan Nederland zou worden overgemaakt. Hieruit volgt tweemaal. In de eerste plaats heeft Nederland eene voorziening getroffen, welke de grondoorzaak van de moeilijkheden verzwakt, ook al droeg het, blijkens bovenstaande cijfers, geenerlei verantwoordelijkheid voor die moeilijkheden. In de tweede plaats kon die voorziening nimmer nadeel berokkenen aan de crediteuren van andere dan Nederlandsche nationaliteit, aangezien de dientengevolge meer noodigde deviezen door Nederland zelf geleverd werden.

Neemt men tenslotte nog in aanmerking, dat de Deutsche regeering zich bereid verklaarde ook met andere crediteurenlanden regelingen te treffen als met Nederland en Zwitserland waren overeengekomen, dan kan het niet anders dan onjuist en onbillijk geacht worden, van eene discriminatie ten voordeele van de laatstgenoemde twee landen te spreken. Nederland en Zwitserland hebben den eenig juiste weg gekozen om het kwaad in zijn wortel aan te tasten en dáár verbetering te brengen waar deze alleen kan verkregen worden.

De slotsom, welke uit het vorenstaand voor de verdere ontwikkeling moet getrokken worden, ligt voor de hand. Zou Nederland als gevolg van eene verlaging van de overmaking, gedwongen worden tot het beperken, hetzij door overheidsmaatregelen hetzij tengevolge van koopkrachtvermindering, van de Deutsche invoeren, dan zal het kwaad verergerd in stede van verbeterd worden en dan zullen ook de andere crediteurenlanden daarvan den nadeligen invloed ondervinden.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER FEBRUARI 1934.

Algemeen.

In de maand Februari bedroeg de opbrengst der landsmiddelen in totaal *f* 25.3 millioen tegenover *f* 26.3 millioen in dezelfde maand van het vorige jaar, of *f* 1.— millioen minder.

De totaal-middelenopbrengst over de eerste twee maanden van 1934 ad *f* 60.3 millioen bedroeg *f* 1.9 millioen meer dan het totaal in de eerste twee maanden van 1933 ad *f* 58.4 millioen.

Bij beschouwing van de opbrengsten der verschillende hoofdgroepen, dient er wel rekening mee te worden gehouden dat nieuwe heffingen en andere bijzondere omstandigheden de onderlinge vergelijkbaarheid der cijfers méér vertroebelen, dan normaal het geval zou zijn.

Een opstelling van eenige landsmiddelen, welke een regelmatig verloop vertoonen en de tendenz hebben het algemeene verloop van de Landsmiddelen t.o.v. vorige jaren tot uitdrukking te brengen, doet het volgende zien.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat niet tot een opleving mag worden geconcludeerd. Daarentegen moet worden vastgesteld, dat de dalende tendenz zich blijft voortzetten. De invloed van de tariefsverhogingen 1934 neutraliseert echter de verdere daling ten deele.

(In duizendtal guldens)

Omschrijving	1/12		Februari		2/12		Eerste 2 mnd.	
	Raming	1934	1934	1933	Raming	1934	1934	1933
Invoerrecht	4.775	3.388 ¹⁾	3.785	9.550	7.019	7.871		
Accijns op lucifers	333	227	301	667	450	610		
Slachtbelasting...	388	424	443	775	867	914		
Opiumregie	1.001	893	1.020	2.003	1.847	2.221		
Pandhuizen	1.167	843	975	2.333	1.803	2.301		
Zout.....	1.417	1.157	1.374	2.833	2.603	2.321		
P.T. en T.	2.304	1.740	1.884	4.607	3.679	4.051		
S.S. en T.	3.000	2.149	2.515	6.000	5.067	5.618		

1) Verhoogd tarief vanaf 10 Januari 1934.

Slechts met betrekking tot de groep „producten” kan — met uitschakeling van de Bankatin wegens hare bijzondere positie — wellicht een voorloopige stilstand in de daling worden aangenomen.

De opbrengst der verschillende hoofdgroepen van middelen in vergelijking tot de ramingen, bedroeg in miljoenen Guldens onderscheidenlijk:

Groep	1/12		Februari		2/12		Eerste 2 mnd.		van 1931
	ram.	1934	1933	1932	ram.	1934	1933	1932	
Belasting.	20.3	13.-	13.9	15.4	16.7	40.7	29.-	29.2	31.8
Monopol.	3.6	2.9	3.4	4.4	5.-	7.2	6.3	6.8	8.9
Producten	3.-	2.9	1.9	2.4	3.8	6.-	6.5	3.7	3.9
Bedrijven	6.8	4.8	5.3	6.8	7.6	13.6	13.6	14.-	17.9
Div. middel.	2.8	1.7	1.8	2.3	2.9	5.5	4.9	4.7	5.9
Totaal..	36.5	25.3	26.3	31.3	36.0	73.-	60.3	58.4	68.4

Ter toelichting van deze verschillen moge het navolgende dienen.

Belastingen.**A. Niet-kohier belastingen.**

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens					Tariefswijzigingen
	Febr. '34	Febr. '33	Eerste 2 mnd. '34	Eerste 2 mnd. '33	Tariefswijzigingen '32	
Invoerrechten ..	3.4	3.8	7.-	7.9	6.4	20 opc. vanaf 1-1-'32 50 id. 15-6-'32 Nieuwe tariefwet vanaf 10 Jan. '34 met 50 opc.
Uitvoerrecht ..	0.24	0.17	0.5	0.3	0.5	
Acc. op petroleum	1.-	0.8	2.1	1.7	1.7	
Accijns op benzine	1.1	1.4	2.6	2.5	3.4	20 opc. v. 1-1-'32 33 1/3 id. 16-3-'32
Accijns op lucifers	0.2	0.3	0.4	0.6	1.2	
Accijns op tabak	0.7	1.3	1.4	1.7	0.012	vanaf 16 Dec. '32 20% v. d. kleinhandelsprijs
Accijns op suiker	0.4	—	1.1	—	—	Vanaf 1 Jan. '34 f 2.— p. 100 K.G.
Totaal	7.-	7.8	15.1	14.7	13.2	

Opmerkelijk is de sterke teruggang van het invoerrecht, ondanks de verhoging der tarieven met ingang van 10 Januari jl. Het verloop van den accijns op tabak vertoont niet de wilde schommelingen van zijn invoering in het begin van 1933. Stabilisatie op een vermoedelijk lager niveau dan het gemiddelde van het vorige jaar kan worden verwacht.

De accijns op suiker beïnvloedt als nieuwe heffing met zijn geheele opbrengst het totaal der belastingen.

B. Kohierbelastingen.

Deze belastingen bleven in de verslagmaand, zooals uit de hieronder opgenomen vergelijkende specificatie blijkt, met uitzondering van de landelijke inkomsten en de vennootschapsbelasting, alle bij de overeenkomstige periode van 1933 ten achter.

Omschrijving	Opbrengst in miljoenen guldens					
	1934	1933	1932	1934	1933	1932
Personeele belasting..	0.15	0.16	0.24	0.4	0.4	0.6
Inkomstenbelasting en Crisisheffing	1.8	1.9	3.-	4.1	4.6	6.9
Vennootschapsbelast.	0.6	0.05	1.22	1.4	0.6	2.2
Verponding	0.6	1.4	1.7	2.3	3.-	3.3
Landelijke inkomsten	1.-	0.9	0.7	2.-	1.9	1.9
Vermogensbelasting..	0.07	0.13	—	0.15	0.26	—
Totaal.....	4.2	4.5	6.9	10.4	10.8	14.9

De opbrengst in de verslagperiode der *vennootschapsbelasting* bestaat slechts voor pl.m. f 345.000 uit betalingen op het kohier 1934.

De opbrengst der *landelijke inkomsten* bestaat hoofdzakelijk uit die der landrente Java en Madoera, waarvan de betalingen in de verslagperiode op kohier 1934 ruim 4 ton bedroegen tegen ruim 4½ ton in de overeenkomstige periode van het vorige jaar op kohier 1933.

De *overige belastingen* brachten in Februari f 1.8 miljoen op tegen f 1.7 miljoen in dezelfde maand van 1933, terwijl de totaal-opbrengst over de eerste twee maanden van 1934 en 1933 respectievelijk f 3.5 en f 3.7 miljoen bedroeg.

Monopolies.

De betalingen bij de *monopolies* waren in de verslagmaand f 0.5 miljoen minder dan in Februari 1933, terwijl, zooals uit onderstaand overzicht blijkt, de totaal-opbrengst in de eerste twee maanden van 1934 f 0.6 miljoen achterbleef bij die over dezelfde periode van 1933.

Omschrijving	2/12		In miljoenen guldens	
	Jaarraming '34	Opbrengst	1934	1933
Opium	2.-	1.8	2.2	3.3
Pandhuizen	2.3	1.8	2.3	3.3
Zout	2.8	2.6	2.3	2.3
Totaal..	7.1	6.2	6.8	8.9

Producten.

De exploitatie-ontvangsten van de *producten* bedroegen in Februari 1934 f 2.9 miljoen tegen f 1.9 miljoen over dezelfde maand in 1933 of f 1 miljoen meer, terwijl de totaal-opbrengst in de eerste twee maanden van 1934 f 2.8 miljoen meer bedroeg dan die over dezelfde periode van 1933.

Het gunstig verschil is aldus samengesteld:

Omschrijving	2/12		In miljoenen guldens	
	Jaarraming '34	Opbrengst	1934	1933
Kina en thee	0.14	0.043	0.026	0.005
Landscaoutchoucbedrijf	0.4	0.335	0.125	0.222
Boschwezen	1.3	0.916	0.896	0.984
Bankatin	3.3	4.500	2.097	1.748
Steenkolen	0.9	0.736	0.590	0.900
Totaal.....	6.-	6.5	3.7	3.9

Bedrijven.

De exploitatie-ontvangsten voor de bedrijvengroep, verdeeld naar de diverse bedrijven, geven het volgend beeld:

Omschrijving	1/12		2/12		Eerste 2 mnd.	
	raming	1934	1933	1932	1934	1933
In miljoenen guldens						
Havenwezen	1.-	0.5	0.5	0.6	2.-	3.9
Baggerdienst	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.7
Waterkrachten						
Electriciteit	0.2	0.2	0.2	0.2	0.5	0.5
Landsdrukkerij ..	0.1	0.05	0.07	0.1	0.2	0.5
P.T.T.	2.3	1.7	1.9	2.2	4.6	4.-
S.S.	3.-	2.2	2.5	3.6	6.-	5.6
Totaal....	6.8	4.8	5.3	6.8	13.7	14.-

Een uitsplitsing van de S.S. ontvangsten naar de verschillende lijnen komt in onderstaand overzicht tot uitdrukking:

	Februari		
	1934	1933	1932
S.S. op Java	4.1	4.8	6.4
„ „ Sumatra's Westkust	0.2	0.2	0.4
„ „ Zuid-Sumatra	0.3	0.3	0.4
„ „ Atjeh	0.2	0.2	0.2
„ „ Andere ontvangsten	0.3	0.1	0.2
Totaal.....	5.1	5.6	7.6

Diverse middelen.

De opbrengst van deze groep was in de verslagmaand f 0.2 miljoen minder dan in Februari 1933, terwijl de totaal-opbrengst in de eerste twee maanden van 1934 nog f 0.2 miljoen meer bedroeg dan die in de overeenkomstige periode van 1933, voornamelijk door hoogere ontvangsten op „afstand van grond” en „allerlei”.

Het algemeen verloop der landsmiddelen in het loopende jaar in vergelijking met de vier voorafgaande jaren moge blijken uit het volgende overzicht.

Maand	Opbrengst in miljoenen gulden														
	per maand				1934				t/m maand						
	1930	1931	1932	1933	1934	1930	1931	1932	1933	1934	1930	1931	1932	1933	1934
Jan.	53.5	45.5	37.2	32.1	35.—	53.5	45.5	37.2	32.1	35.—	53.5	45.5	37.2	32.1	35.—
Febr.	42.2	35.9	31.3	26.3	25.3	95.7	81.4	68.5	58.4	60.3	95.7	81.4	68.5	58.4	60.3
Maart	43.7	36.9	32.—	30.2		139.4	118.3	100.5	88.6		139.4	118.3	100.5	88.6	
April	45.—	38.6	31.7	28.1		184.3	156.9	132.2	116.7		184.3	156.9	132.2	116.7	
Mei	52.3	39.—	32.1	32.7		236.6	195.9	164.3	149.4		236.6	195.9	164.3	149.4	
Juni	50.4	45.2	35.2	32.6		287.1	241.1	199.5	182.—		287.1	241.1	199.5	182.—	
Juli	65.4	48.7	39.6	37.8		352.4	289.7	239.1	219.8		352.4	289.7	239.1	219.8	
Aug.	52.5	46.3	38.8	31.9		404.9	336.—	278.—	251.7		404.9	336.—	278.—	251.7	
Sept.	59.3	46.1	38.8	33.7		464.3	382.—	316.8	285.4		464.3	382.—	316.8	285.4	
Oct.	57.2	41.7	35.4	34.4		521.5	423.7	352.2	319.8		521.5	423.7	352.2	319.8	
Nov.	46.9	44.3	30.5	33.1		568.4	468.—	382.7	352.9		568.4	468.—	382.7	352.9	
Dec.	63.1	48.1	37.2	33.4		631.5	516.1	419.9	386.3		631.5	516.1	419.9	386.3	

Begrootingsrekeningen kohierbelastingen.

Kohier 1934 t.o.v. 1933.

De tariefswijzigingen in aanmerking genomen, heeft bij de *Personeele belasting* en de *Vennootschapsbelasting* de aanslag in dit jaar ongeveer hetzelfde verloop als in het vorige jaar.

Bij de *Inkomstenbelasting en crisisheffing* verloopt de aanslag in 1934 sneller dan in 1933, evenals bij de *Landrente Java en Madoera*.

De aanslag van de *Verponding* van het kohierjaar 1934 is gebaseerd op de in 1933 — het eerste jaar van het nieuwe tijdvak — reeds opgelegde aanslagen. *Kohier 1933 t.o.v. 1932.*

Deze cijfers geven een niet geheel zuiver, doch bruikbaar beeld van den teruggang, aangezien de tarieven hetzelfde zijn gebleven. Echter moet in het oog gehouden worden, dat het intreden van het nieuwe tijdvak van de *Verponding* den val heeft versterkt, terwijl t.a.v. de *Landrente Java en Madoera* voor het kohierjaar 1933 nog niet alle crisisontheffingen zijn verleend.

Stand begrootingsrekeningen der voornaamste kohierbelastingen.

Omschrijving	Dienstj.'34		Dienstj.'33	
	Febr. 1934	eerste 2 mnd.	eerste 2 mnd.	
Personeele belasting..	949	1.342	1.192	
Ink.bel. en crisisheffing	11.611	12.519	8.437	
Vennootschapsbelast.	2.230	2.966	2.242	
Verponding	83	7.006	2.546	
Landrente Java en Madoera	738	5.368	2.944	
Totaal....	15.611	29.201	17.361	
Omschrijving	Dienstj.'33		Dienstj.'32	
	Febr. 1934	eerste 14 m.	eerste 14 m.	
Personeele belasting..	1	3.830	5.008	
Ink.bel. en crisisheffing	123	38.860	55.180	
Vennootschapsbelast.	120	9.135	11.426	
Verponding	— 458	8.654	13.131	
Landrente Java en Madoera.....	128	27.344	28.353	
Totaal....	— 86	87.823	113.098	

AANTEKENINGEN.

Deflatie en kabinetscrisis in België.

De Belgische kabinetscrisis is formeel het gevolg van de oppositie tegen een paar onbetekenende wetsvoorstellen, die betrekking hadden op de verhooging der uitkeeringen aan groote gezinnen in geval van werkloosheid en op bepalingen omtrent de mogelijkheid van de uitwijzing van vreemdelingen. De wetsvoorstellen waren van zulk een ondergeschikte betekenis, dat de regering de Broqueville aan de nederlaag bij het eerstgenoemde voorstel geen consequenties verbond. Pas toen in dezelfde zitting het tweede voorstel eveneens werd verworpen besloot zij haar ontslag aan den Koning aan te bieden.

Achter dezen tegenstand tegen het afgetreden ministerie, die duidelijk aan het licht kwam, schulde een algemeen verzet, op grond van het door de regering aangekondigde deflatieprogramma. De socialistische leider, De Man, schrijft dan ook in de *Peuple*, dat „Il ne faut pas s'y tromper: le gouvernement est tombé sur la question de la déflation.”

De *Echo de la Bourse* beschuldigt de socialisten ervan, dat zij hun vroegere houding ten aanzien van de stabiliteit van den Belgischen Franc hebben gewijzigd en thans met devaluatie coquetteeren.

De deflatievoorstellen van het afgetreden ministerie waren door den minister van financiën Jaspard ingediend, en hadden ten doel den eersten stap te zetten op den weg van stelselmatige verlaging van het prijzen- en kostenniveau over de geheele linie. Ter inleiding en voorbereiding van de publieke opinie had deze minister de strekking ervan in een radiorede uiteengezet.

Als grondslag van deze voorstellen was daarbij uitgegaan van het standpunt, dat de crisis slechts geleidelijk kon worden geliquideerd, door stelselmatige bestrijding van de contingentteeringen, autarkie en het protectionisme in het buitenland, gepaard gaande aan kostprijsverlaging, waardoor de Belgische producten weer op de buitenlandsche markten zouden kunnen concurreren. Daarnaast moest een zekere bescherming van de binnenlandsche markt in België voor afzet der eigen producten blijven bestaan, vooral tegen dumping door andere landen.

De eerste maatregelen op het terrein eener algemeene deflatie bestonden in een bezuiniging van Frs. 130 miljoen op de rijksbegroting door salarisverlagingen, waartegenover een even groote verlaging der belastingen werd gesteld. Deze verlaging gold zowel de personeele belasting als verschillende registratierechten. De registratierechten op het verleen en overschrijven van hypotheeken zouden tot op de helft worden verlaagd, de belasting op bankdeposito's zou worden afgeschaft.

Voorts werd aangekondigd, in de radiorede van den minister, zonder dat de desbetreffende wetsontwerpen waren ingediend, dat de rentevoet moest worden verlaagd. De hypotheekrente, die thans in België 6—6½ pCt. bedraagt, zou 5½—6 pCt. moeten worden. Op den duur zouden de openbare leeningen geconverteerd worden, nadat de rentevoet voldoende was gedaald.

De minister riep de medewerking van de geheele bevolking voor dit programma in. Allen moesten medewerken aan het brengen van offers, ook loon- en salaristrekken, die met een geringer geldinkomen genoeg zouden moeten nemen. De minister was echter van meening, dat zulks geheel zou worden gecompenseerd door verlaging van de kosten van levensonderhoud. Door verlaging van belastingen en van het loon zou de Belgische industrie beter kunnen concurreren en dus de bedrijvigheid opnieuw toenemen.

Ofschoon de voorgestelde maatregelen slechts een bescheiden begin maakten met dit uitgebreide programma, met name de belastingen en de rente iets zouden worden verlaagd, terwijl tevens de salarissen

der staatsambtenaren werden verminderd, hebben zij een sterke oppositie uitgelokt. In België hebben de spoorwegen zich verplicht dezelfde loonen als het Rijk uit te betalen, zoodat verlaging van de loonen der spoorwegaarbeiders automatisch zou zijn gevolgd. Daar een deel der arbeiders collectieve contracten met de ondernemers heeft afgesloten, waarin het loon is vastgesteld op basis van de kosten van levensonderhoud, zouden ook de loonen worden verlaagd, indien deze kosten zouden dalen tengevolge der regeeringsmaatregelen.

Naast een felle oppositie van de zijde der socialistische partij, die tegenover deze deflatie een soort Planwirtschaft als tegenprogramma plaatst, bestond er blijkbaar ook gering enthousiasme in andere kringen, waarvan de regeeringscrisis het gevolg is geweest, die, evenals ten onzent een jaar geleden bij het ministerie Ruys de Beerenbrouck, veroorzaakt is door een kleinigheid, maar in werkelijkheid het algemeene meningsverschil met het Parlement tot uiting brengt.

Het dreigement van den minister, dat dit deflatieprogramma de eenige mogelijkheid bood om de goudwaarde van den tegenwoordigen Belgischen Franc te handhaven, en dat hij het juist indiende, omdat hij onder geen beding tot een nieuwe devaluatie wilde medewerken, heeft niet gebaat. Het is zeer de vraag, of het nieuwe Kabinet dit précaire vraagstuk zal weten op te lossen.

De geïnaugureerde deflatiepolitiek heeft in elk geval deze verdienste, dat zij ook op een verlaging van de belastingen aanstuurt. Dit is een juist uitgangspunt, dat principiëel verschilt van de deflatiepolitiek in ons land, waar zoowel de Landelijke als de Gemeentelijke Overheid voortdurend nieuwe lasten op de bevolking legt. Indien de Belgische regeering een *harmonische* verlaging van het prijs- en kostenniveau weet te bewerkstelligen, zullen de bezwaren van de tegenstanders zonder twijfel verminderen.

Tot de tegenstanders van den gouden standaard in België behooren ook verschillende bankgroepen. Dit valt niet te verwonderen. Tengevolge van de deflatie, zal de effectenportefeuille van de banken, die zoals bekend, groote pakketten aandelen in verschillende industriële ondernemingen bezitten, voorschans verder in waarde verminderen. Dit is onlangs gebleken bij het verzoek van oud-Minister Jaspar om de electriciteitsstarieven te verlagen. De koersen van aandelen van die bedrijven, die zouden worden aangetast door een mogelijke regeeringsinterventie (o.a. electriciteits- en waterleidingsbedrijven) daalden zeer gevoelig. De Belgische banken zijn zeer sterk bij electriciteitsbedrijven, zoowel in België als in verschillende andere landen, geïnteresseerd. Verlaging van de tarieven in België beteekent voor de banken verlaging van een deel van die inkomsten, welke tot dusverre vrij stabiel zijn gebleven.

Bij de beoordeeling van de vraag, in hoeverre de te verwachten verzwakking van de Belgische banken invloed zou kunnen hebben op het valutaprobleem, moet men niet uit het oog verliezen, dat zij ook groote belangen hebben bij buitenlandsche ondernemingen, die buitengewoon waardevol zijn. Mede om deze reden is het trekken van een parallel met de situatie in de Ver. Staten, waar de moeilijkheden in het bankwezen de voornaamste aanleiding zijn geweest voor de depreciatie van den Dollar, niet geheel mogelijk.

Het spreekt echter vanzelf, dat de moeilijkheden voor de Belgische banken zullen toenemen bij een deflatiepolitiek, die haar inkomsten sterker doet dalen dan haar uitgaven en die tevens een verdere aanzienlijke waardedaling van een zeer belangrijk deel van haar activa tengevolge zal hebben. Om deze reden is het verzet van de Belgische banken begrijpelijk. Het houdt nauw verband met de industriële bankpolitiek, die de banken in de periode van inflatie en ook nog enkele jaren na de stabilisatie van den Franc zoo veel voordeelen heeft opgeleverd.

Bij de beoordeeling van het valutavraagstuk moet men niet vergeten, dat de macht van de banken in België veel grooter is dan die van de banken in ons land. Dit geldt ook voor den Congo, waar de banken groote verliezen hebben geleden. Bovendien zijn ook de socialisten voor het loslaten van den gouden standaard. En wel voor een deel om dezelfde redenen als de meeste bankiers. Dezen willen door depreciatie het stranden van hun instellingen voorkomen, genen hopen hun gestrande bank (Belgische Bank van den Arbeid) op deze wijze weder vlot te krijgen.

v. d. V.

De deviezen- en handelsbalans van Duitsland.

De nieuwe regeling van de betaling van de buitenlandsche schulden, zooals deze de vorige week door Duitsland is voorgesteld, geeft het Institut für Konjunkturforschung aanleiding in haar jongste weekbericht het vraagstuk van de transfer te beschouwen uit het oogpunt van de verschillende structuur van de Deutsche handelsbalansen met de afzonderlijke landen. Wij ontleenen hieraan het volgende.

Globaal beschouwd, heeft Duitsland een uitvoeroverschot in het verkeer met de Europeesche industriële landen, de landen, welke in hoofdzaak Duitse fabrieken koopen. Met dit overschot werd in de laatste jaren de grootere invoer — voornamelijk van grondstoffen — uit de overzeesche landen betaald; bovendien kon nog een aanzienlijk deel van de verplichtingen uit het kapitaalverkeer van Duitsland aan het buitenland worden voldaan. Weliswaar bleek reeds gedurende de laatste jaren, dat de Duitse uitvoer als gevolg van de dalende conjunctuur in de voornaamste landen steeds meer afnam, doch door de sterke daling van de prijzen van grondstoffen bleef de handelsbalans nog actief.

Sedert den conjunctuuromslag in Duitsland hebben deze omstandigheden zich principiëel gewijzigd; de invoer van grondstoffen nam met de stijgende bedrijvigheid toe, de uitvoer daalde daarentegen nog meer. De prijzen van grondstoffen zijn niet meer gedaald, ten deele zelfs gestegen. Sedert het begin van dit jaar is de Deutsche handelsbalans over het algemeen passief, waardoor ook het dekkingspercentage van de Rijksbank nog verder daalde.

Onder deze omstandigheden was het practisch onmogelijk, den kapitaaldienst verder volledig te handhaven: Daarbij worden echter de belangentegenstellingen van de handels- en kapitaalbalansen steeds grooter. De Europeesche industrielanden, welke van Duitsland meer koopen dan zij zelf aan Duitsland verkoopen, eischen, voor zooverre zij schuld-eischers zijn, dat het overschot van de Deutsche handelsbalans ten opzichte van hun land ten volle ter vereffening van hun kapitaalvorderingen wordt gebruikt. Het voldoen van deze vorderingen zou echter tot beperking van den invoer van grondstoffen leiden, daarmede in zekeren zin belemmerend op de conjunctuur werken en hoogstwaarschijnlijk zelfs het voldoen van de schulden onmogelijk maken. Anderzijds wordt door het groote, nog stijgende tekort van de handelsbalans met de overzeesche landen de betaling van de schulden aan die landen (voornamelijk de Ver. Staten), geheel onmogelijk.

Een voorstelling van de spanning, die tusschen de handelsbalans en de renteverplichtingen bestaat, verkrijgt men, wanneer men veronderstelt, dat de omvang van de saldi van de handelsbalans in het eerste kwartaal voor de volgende kwartalen even groot zal zijn en deze tegenover de overeenkomstige renteverplichtingen stelt.¹⁾

Van de totale verplichtingen uit hoofde van rente

¹⁾ Uit deze tabel blijkt, dat Nederland wat de handelsbalans betreft, in de gunstigste positie verkeert.

Handelsbalans en renteverplichtingen in millioen R.M.

Landen	Saldo van de handelsbalans		Rentediens ²⁾		Overschot (+) tekort (-) v. d. handels- en rentebalans	
	1933	1934 ¹⁾	1933	1934	1933	1934 ¹⁾
Overzeesche landen, waarmede Duitschland in hoofdzaak een passieve handelsbalans heeft.						
Totaal	- 846	-1.192	- 490	- 291	-1.336	-1.483
waaronder:						
Ver. Staten	- 240	- 322	- 462	- 262	- 702	- 584
Europeesche landen, waarmede Duitschland in hoofdzaak een actieve handelsbalans heeft.						
Totaal	+ 1.520	+ 1.108	- 558	- 431	+ 962	+ 677
waaronder:						
Gr.-Britannië ..	+ 167	+ 153	- 116	- 85	+ 51	+ 68
Frankrijk	+ 211	+ 137	- 42	- 36	+ 169	+ 101
Nederland	+ 381	+ 302	- 193	- 152	+ 188	+ 150
Zwitserland	+ 270	+ 204	- 169	- 131	+ 101	+ 73
Zweden	+ 89	+ 92	- 14	- 10	+ 75	+ 82

1) Voorloopige raming op basis van de resultaten van het eerste kwartaal 1934.

2) Boekjaar van 30-9-'32 tot 30-9-'33, enz.

valt 40 pCt. op landen, waarmede Duitschland een in sterke mate passieve handelsbalans heeft; bijna 95 pCt. van deze verplichtingen uit hoofde van rente komen voor rekening van de Ver. Staten van Amerika. Het tekort op de handels- en rentebalans met deze landen was reeds in 1933 grooter dan het overschot van de handels- en rentebalans met de Europeesche crediteurlanden.

Volgens de bovenstaande ramingen zou het niet gedekte tekort van de rente- en handelsbalans in 1934 ongeveer R.M. 800 millioen bedragen. De werkelijke cijfers veranderen weliswaar daardoor, dat tot dusverre reeds gemiddeld slechts 77 pCt. van de niet bevoorrechte rentebetalingen werden getransfereerd; dit bedrag inclusief de rente uit hoofde van de „Stillhalte” en de rente voor preferente leeningen beloopt ongeveer R.M. 590 millioen. Anderzijds levert de uitvoer van goederen uit Duitschland niet voor het geheele factuurbedrag inkomsten aan deviezen op; een deel van den uitvoer komt op rekening van de „Zusatzverfahren”, in verband met het gebruik van scrips en uitvoervaluta's. De omvang van den „additioneelen” uitvoer is niet bekend, zal echter, wat de grootte betreft, nauwelijks minder zijn dan R.M. 500 millioen.

Over het algemeen blijkt, dat voor 1934 een groot tekort op de rente- en handelsbalans mag worden verwacht, waartegenover geen overeenkomstige actiefposten staan. De inkomsten uit hoofde van diensten en buitenlandse vorderingen zullen in het loopende jaar nauwelijks meer dan de helft van het tekort dekken. Dekking uit den goudvoorraad van de Rijksbank is niet meer mogelijk. Zelfs, indien het gelukt door de op 1 Juli van kracht wordende regeling de betalingsbalans in evenwicht te brengen; zal toch een hervatting van den transfer practisch pas mogelijk zijn, wanneer de overzeesche landen, voornamelijk de Ver. Staten, bereid zijn, meer goederen uit Duitschland te betrekken.

Koffie-statistiek over Mei 1934.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Mei de aanvoer geweest is als volgt (in balen):

	1934	1933	1932
in Europa	1.083.000	866.000	1.053.000
„ Ver. Staten van Amerika	777.000	1.074.000	1.035.000
Totaal	1.860.000	1.940.000	2.088.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vijf maanden van het jaar bedroegen 11.475.000 balen tegen 9.846.000 balen in 1933 en 10.312.000 balen in 1932.

De Afleveringen in Mei waren in balen:

	1934	1933	1932
in Europa	968.000	856.000	977.000
„ Ver. Staten van Amerika	736.000	1.050.000	896.000
Totaal	1.704.000	1.906.000	1.873.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vijf maanden van het jaar waren 10.470.000 balen tegen 9.377.000 balen verleden jaar en 9.965.000 balen in 1932.

Vanaf 1 Juli tot 31 Mei waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 22.405.000 balen tegen 18.577.000 balen in 1932/33 en 21.520.000 balen in 1931/32, terwijl de Afleveringen bedroegen 21.353.000 balen tegen 19.918.000 balen in 1932/33 en 20.930.000 balen in 1931/32.

De zichtbare voorraad was op 1 Juni in Europa 3.206.000 balen tegen 3.091.000 balen op 1 Mei. In Amerika bedroeg hij 932.000 balen tegen 891.000 balen op 1 Mei. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 Juni 4.138.000 balen tegen 3.982.000 balen op 1 Mei. Hij bedroeg op 1 Juni 1933 — 3.204.000 balen en op 1 Juni 1932 — 4.401.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Juni 8.609.000 balen tegen 8.599.000 balen op 1 Mei en 5.899.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan de cijfers van 1 Juni en 1 Mei nog niet bekend zijn, doch die op 1 Juni 1933 bedroegen 15.897.000 balen). Rotterdam, 6 Juni 1934.

Bevordering van de Nederlandsche industrie door middel van credietverleening.

Rectificatie. Een alinea vóór het slot van de in het nummer van 30 Mei jl. overgenomen rede van den heer Zaalberg behoort de volgende passage te worden tusschengevoegd.

„Naast een weloverwogen selectie uit al de vogels van diverse pluimage staat hetgeen het Werkfonds 1934 aan initiatief zal ontwikkelen. Wij hebben daarbij het voorbeeld en zijn zeker van den steun van reeds bestaande lichamen als de Rijkscommissie voor Werkverruiming, de Afd. Nijverheid van het Departement van Economische Zaken, de Arbeidsinspectie, de Nijverheidsraad, de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, het Economisch Technologisch Instituut, dat in Limburg met aanstekelijke activiteit werkzaam is, en vele anderen, die hetzelfde doel nastreven.”

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3-9 Juni 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	3-9 Juni 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	35.776	606.262	576.943	—	20.409	11.870	626.671	588.813
Rogge	11.433	224.204	195.168	—	15.257	2.762	239.461	197.930
Boekweit	290	10.421	11.120	—	—	25	10.421	11.145
Mais	23.123	433.905	448.952	1.010	99.878	98.747	533.783	547.699
Gerst	9.069	176.931	139.563	742	26.979	16.577	203.910	156.140
Haver	4.134	70.311	78.770	—	2.006	2.017	72.317	80.787
Lijnzaad	3.185	117.237	116.290	470	119.266	147.024	236.503	263.314
Lijnkoek	1.391	44.148	29.010	—	25	—	44.173	29.010
Tarwemeel	509	8.906	10.241	55	1.338	3.602	10.244	13.843
Andere meelsoorten	1.639	27.078	26.444	95	2.962	5.157	30.040	31.601

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.
(In duizend Guldens)

Omschrijving	Februari 1934	Jan./Febr. 1934	Jan./Febr. 1933
Belastingen.			
Pachten	6	14	10
Invoerr. incl. Landsgoed.	3.388	7.019	7.871
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	243	455	315
Accijns op gedistilleerd ...	65	125	91
„ „ bier			
„ „ petroleum, enz.	2.106	4.731	4.232
„ „ lucifers	227	450	610
„ „ tabak	711	1.371	1.701
„ „ suiker	366	1.121	—
Andere ontv. I. U. en A.	19	42	31
Statistiekrecht	132	278	306
Personeele belasting	155	351	399
Inkomstenbel. en Crisish.	1.809	4.112	4.570
Vennootschapsbelasting ..	649	1.380	658
Couponbelasting	—	—	—
Vermogensbelasting	74	150	264
Verponding	627	2.305	2.978
Recht van openb. verkoop.	233	265	456
Zegelrecht	572	1.249	1.211
Overschr. van vaste goed.	121	307	269
Recht v. succ. en overgang	9	32	63
Verg. speel- en dobbel tafels	14	25	22
Slachtbelastingen	424	867	914
Bijzondere bel. buitengew.	3	9	15
Hoofdgeld	3	7	5
Landelijke inkomsten	979	2.044	1.953
Belasting op loterijen	100	201	203
Motorvoertuigenbel.			
„ Java en Madoera	2	14	—
Motorbelasting i.d. B. Gew.	31	77	99
Opgeheven belastingen ..	—	1	— 2
Totaal	13.068	29.002	29.244
Monopolies.			
Opium excl. opiumfabriek	893	1.847	2.221
Pandhuizen	843	1.803	2.301
Zout	1.157	2.603	2.321
Totaal	2.893	6.253	6.843
Producten.			
Kina en Thee	25	43	26
Landscaoutchoucbedrijf ..	169	335	125
Boschwezen	543	916	896
Banka-tin	1.812	4.501	2.097
Steenkolen	365	736	589
Totaal	2.914	6.531	3.733
Bedrijven.			
Havenwezen	458	3.931	3.384
Baggerdienst	158	321	352
Waterkracht en Electricit.	227	457	411
Landsdrukkerij	53	155	162
Post-, Telegr.- en Tel.dienst	1.740	3.679	4.051
Spoor- en Tramwegen	2.150	5.067	5.618
Totaal	4.786	13.610	13.978
Diverse middelen.			
Winsttaandeel „Billiton” ..	—	—	—
Winsttaandeel Jav. Bank ..	—	—	—
Afstand van grond	171	1.347	1.064
Mijnconcessies	48	94	120
Boeten, en verbeurdverkl.	64	138	145
Leges en salarissen	35	66	74
Heff. t.z.v. gesl. werkover.	4	9	17
Opbrengst d. Weeskamers	32	104	178
Kadaster	20	47	53
Ontv. Gevangeniswezen ..	182	361	419
Afkoop heerendienst. B.G.	33	111	205
Schoolgelden	288	758	835
Ontv. ziekeninricht. enz. . .	57	126	109
IJK van maten en gew. . . .	49	72	66
Verk. en verh. van huizen	155	327	331
Ontv. waterleidingen	29	65	61
Bakengelden	198	376	388
Loodsgelden	211	446	432
Allerlei	103	432	191
Totaal	1.679	4.879	4.688
Recapitulatie.			
Totaal belastingen	13.068	29.002	29.244
„ monopolies	2.893	6.253	6.843
„ producten	2.914	6.531	3.733
„ bedrijven	4.786	13.610	13.978
„ diverse middelen ..	1.679	4.879	4.688
Totaal generaal	25.340	60.275	58.486

OVERZICHT DER OPBRENGSTEN VAN HET
STAATSBEDRIJF DER P.T.T.

MAART 1934.

Omschrijving	Werkelijke opbrengst Mrt. 1934	Meer of minder dan	
		Mrt. 1933	Begroting
Posterijen	f 3.147.882	— f 36.957	— f 42.418
Telegrafie	„ 345.769	— „ 7.112	+ „ 25.969
Telefonie	„ 2.083.602	+ „ 61.816	+ „ 84.302
Postchèque- en Girodienst	„ 432.497	— „ 3.909	+ „ 12.997
Totalen	f 6.009.750	+ f 13.838	+ f 80.850

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op
5 Juni 1934 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank- disconto
Europa.				
Londen *)	£	12.10 ⁸	7.44	%
Berlijn *)	100 Mark	59.26	56.20	4
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.73 ⁸	2 ¹ / ₂
Brussel *)	100 Belga	34.59	34.50	3
Luxemburg	100 Franc	—	6.90	
Zürich *)	100 „	48.—	47.92 ³ / ₄	2
Praag	100 Kronen	—	6.14 ³ / ₄	3 ¹ / ₂
Weenen *)	100 Schilling	35.—	27.75	5
Boedapest	100 Pengó	43.51	44.—	4 ¹ / ₂
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.48	6
Sofia	100 Leva	1.79 ⁷	1.85	7
Belgrado	100 Dinar	4.379	3.37 ¹ / ₄	7
Istanbul	Turksch £	10.93	1.17 ³ / ₄	
Athene	100 Drachme	3.23	1.40	7
Milaan	100 Lira	13.09	12.79	3
Madrid	100 Peseta	48.—	20.16	6
Lissabon	Escudo	2.68 ¹ / ₂	6.80	5 ¹ / ₂
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	33.30	2 ¹ / ₂
Oslo *)	100 „	66.67	37.50	2 ¹ / ₂
Stockholm *)	100 „	66.67	38.50	2 ¹ / ₂
Reickjavick	100 IJsl. Kr.	66.67	33.60	
Warschau	100 Zloty	27.91	27.87 ¹ / ₂	5
Kovno (Litauen) ..	100 Lita	24.88	24.75	6
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	47.75	5 ¹ / ₂ -6
Tallinn (Estland) ..	100 Estl. Kr.	66.67	43.—	5 ¹ / ₂
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 ¹ / ₂	3.30	4 ¹ / ₂
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.85	
Danzig	100 Gulden	48.42	48.12 ¹ / ₂	3
Amerika.				
New-York *)	\$	146.94 ¹ / ₂	1.47 ³ / ₄	1 ¹ / ₂
Montreal	Canad. \$	2.4878	1.48 ¹ / ₂	
Mexico	Mex. Dollar	1.24	0.40 ³ / ₄	
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 ¹	0.36 ¹ / ₂	
La Paz (Bolivia) ³⁾	Boliviano	0.9080	0.37	
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 ²	0.09	
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.15	6-7
Bogota (Columbia) ³⁾	Peso	2.42	0.86	
Quito (Ecuador) ..	Sucre	0.49 ⁸	0.13	
Lima (Peru)	Sol	0.69 ⁷	0.33 ³ / ₄	
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	0.38	
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.45	
Paramaribo	Gulden	1.—	0.99 ³ / ₄	
San José (C. Rica)	Colon	—	—	
Guatemala	Quetzal	2.48 ¹ / ₂	—	
Willemstad (Curaç.)	Gulden	1.—	1.01	
Managua (Nicar.) ³⁾	Cordoba	2.48 ¹ / ₂	1.50	
San Salvador ³⁾	Colon	1.2440	0.60	
Azië.				
Calcutta	Rupée	0.91	0.56 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂
Batavia	Gulden I.G.	100	1.00 ³ / ₈	4 ¹ / ₂
Kobe	Yen	1.24	0.45	3.65
Hongkong	Dollar	—	0.53	
Shanghai	Dollar	—	0.47 ¹ / ₂	
Singapore	Straits Doll.	1.4125	0.87 ¹ / ₂	
Manilla	Phil. Peso	1.24	0.73	
Teheran ⁴⁾ (Perzië) ..	Pahlavi	—	9.14	
Bangkok	Baht	—	0.68 ¹ / ₂	
Afrika.				
Kaapstad	£	12.10 ¹ / ₂	7.44	3 ¹ / ₂
Alexandrië	Egypt. £	12.42	7.63 ¹ / ₂	
Australië.				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 ¹ / ₂	5.95	
Nieuw Zeeland	£	12.10 ¹ / ₂	5.97 ¹ / ₂	

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. 3) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg.
3) Zichtkoers. 4) Munteenheid = Rial (= een Kran.)

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns for GRANEN EN ZADEN, TUINBOUWARTIKELEN, and VLEESCH. Rows list months from 1925 to 1934 with various statistical data points.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van het betreffende

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns for MINERALEN, TEXTIELGOEDEREN, and DIVERSEN. Rows list months from 1925 to 1934 with various statistical data points.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 1 Juni. 3) 8 Juni. 4) 6 Juni. 5) 7 Juni.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 Juni 1934.

		Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 23.516.729,70 Bijbnk. „ 642.962,70 Ag.sch. „ 4.607.583,72	f	28.767.276,12
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„		—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 1.360.725,—		1.360.725,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 102.108.292,31 Bijbnk. „ 5.634.792,82 Ag.sch. „ 42.405.731,27	f	150.148.816,40
Op Effecten	f 145.729.849,16 ¹⁾		
Op Goederen en Spec.	„ 4.418.967,24		150.148.816,40 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„		—
Munt, Goud	f 103.621.700,—		
Muntmat., Goud	„ 716.301.609,93		
	f 819.923.309,93		
Munt, Zilver, enz.	„ 23.566.110,74		
Muntmat., Zilver	„		843.489.420,67 ²⁾
Belegging $\frac{1}{8}$ kapitaal, reserves en pensioenfond	„		21.380.350,33
Gebouwen en Meub. der Bank	„		5.000.000,—
Diverse rekeningen	„		7.367.275,58
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„		16.996.491,37
	f		1.074.510.355,47
		Passiva.	
Kapitaal	f		20.000.000,—
Reservefond	„		3.749.272,82
Bijzondere reserve	„		5.000.000,—
Pensioenfond	„		8.807.261,43
Bankbiljetten in omloop	„		898.700.060,—
Bankassigatiën in omloop	„		46.194,53
Rek.-Cour. { Het Rijk saldo's: { Anderen	f 36.192.837,60 „ 98.506.650,70		134.699.488,30
Diverse rekeningen	„		3.508.078,39
	f		1.074.510.355,47

Beschikbaar metaalsaldo	f	431.123.499,27
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„	1.077.808.750,—
¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f	76.424.425,—
²⁾ Waarvan in het buitenland	„	6.567.252,47

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
11 Juni '34	103622	716.302	898.700	134.746	431.123	82
4 „ '34	103622	715.643	917.797	116.129	430.484	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buit.	Diverse reke- ningen ¹⁾
11 Juni 1934	28.767	—	150.149	1.361	7.367
4 „ 1934	28.972	—	150.741	1.361	7.467
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
9 Juni '34 ¹⁾	145.450		190.050	27.880	58.278
2 „ '34 ²⁾	145.650		186.630	29.600	59.158
12 Mei 1934	113.864	31.199	189.278	28.343	58.014
5 „ 1934	113.863	30.627	190.311	31.033	55.953
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis- conto's	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
9 Juni '34 ¹⁾	1.290	73.800		10.140	67
2 „ '34 ²⁾	790	72.110		10.410	67
12 Mei 1934	811	9.493	52.074	10.813	67
5 „ 1934	388	9.410	52.282	10.957	65
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK-VAN-ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
6 Juni 1934	192.102	378.886	72.477	6.128	10.921
30 Mei 1934	192.089	378.111	73.222	5.649	10.755
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
6 Juni '34	77.780	16.253	97.992	35.957	73.216	48,7
30 Mei '34	76.895	14.015	99.408	36.069	73.978	49,4
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitent.	Wissels	Waarv. op het buitent.	Belee- ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
1 Juni '34	78.277	614	14	5.157	1.124	4.702	3.200
25 Mei '34	77.466	610	14	6.091	1.080	4.596	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti- culieren
1 Juni '34	5.950	2.657	81.567	327	2.673	14.549
25 Mei '34	5.950	2.296	79.992	536	2.459	15.681
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluippost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buit- tent. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
7 Juni 1934	111,1	33,2	9,4	3.097,0	79,3
31 Mei 1934	130,1	24,5	5,7	3.173,8	124,5
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
7 Juni 1934	322,9	588,2	3.507,9	532,8	153,0
31 Mei 1934	320,3	626,7	3.635,4	537,7	155,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 7 Juni, 31 Mei 1934, resp. 60, 55 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen.						Schatkist	Partic.
7 Juni	2.699	64	705	42	347	40	3.505	81	303
31 Mei	2.609	64	717	46	347	40	3.517	108	278

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud- certifi- caten ¹⁾		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
23 Mei '34	4.663,5	4.633,6	238,1	34,3	5,3
16 „ '34	4.614,0	4.583,8	236,5	34,4	5,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ³⁾	Algem. Dek- kings- perc. ⁴⁾
23 Mei '34	2.430,2	3.038,3	4.061,0	146,5	69,0	—
16 „ '34	2.430,2	3.061,3	3.991,2	146,2	68,8	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET

FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
16 Mei '34	5	8.068	9.220	2.732	17.753	4.477
9 „ '34	6	8.121	9.207	2.693	17.707	4.470

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng- land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be- treffende valuta.